

DE **ANDERE KRANT**

MH17

WWW.DEANDEREKRANT.NL | DERDE JAARGANG NR 2 | E-MAIL VIA INFO@DEANDEREKRANT.NL | REDACTIE@DEANDEREKRANT.NL | DISTRIBUTIE@DEANDEREKRANT.NL

ZOEKTOCHT naar GERECHTIGHEID

De meest tragische en onwaarschijnlijke gebeurtenis waar Nederland de afgelopen jaren mee te maken heeft gehad, is zonder twijfel de aanslag op de MH17 geweest. De beelden van wrakstukken en persoonlijke bezittingen in een Oekraïens landschap en de groots opgezette herdenking zijn ons op het collectieve netvlies gebrand.

Direct na de aanslag leek er veel daadkracht aanwezig te zijn om de schuldigen ter verantwoording te roepen. Nu, bijna zes jaar later begint er een rechtszaak waarvan weinigen ook maar enig recht verwachten. Hoe zeker velen ook van de dadervraag overtuigd waren, van een wettig en overtuigend bewijs is geen enkele sprake. Sterker nog, de bewijzen die wel naar buiten komen, wijzen op een totaal ander scenario dan dat wat het Nederlandse publiek de afgelopen jaren is voorgehouden.

Alle reguliere Nederlandse media zijn al die jaren volstrekt eensgezind in hun berichtgeving over dit dossier. "De MH17 is door separatisten met een Boekraket uit de lucht geschoten." Hieraan twijfelen wordt opgevat (weggezet) als disrespect naar nabestaanden of toch minimaal heulen met de Rus.

De Andere Krant geeft wel de andere kant van dit dossier, in de stellige overtuiging dat een vrije samenleving alleen kan bestaan wanneer alles onderzocht en bevraagd kan worden. En dat er in dit dossier heel veel open vragen zijn, maakt deze krant meer dan duidelijk. We hopen dat onze uitgave en onze zoektocht naar waarheid en misschien wel gerechtigheid, op uw begrip en instemming kan rekenen.

Sander Compagner
Hoofredacteur *De Andere Krant*

De Andere Krant is een burgerinitiatief zonder winstoogmerk. Wij kunnen uw steun goed gebruiken.
www.deanderekrant.nl

NIEUW BEWIJS

Max van der Werff en Jana Jerlasjova van Bonanza Media.

‘Geen Russische Boek in Oekraïne’

Eric van de Beek

MH17 vloog buiten het bereik van alle Oekraïense en Russische luchtafweer, blijkt uit berichten van de MIVD die in handen kwamen van MH17-onderzoeker Max van der Werff en tv-journaliste Jana Jerlasjova.

De Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD) telde twaalf Boekluchtafweerininstallaties in de wijde omtrek van de rampplek. Daarvan waren er negen Oekraïens en drie Russisch. De dichtstbijzijnde installatie in gebruik, was Oekraïens. Deze stond op 98 kilometer afstand van de plek waar de MH17 werd geraakt. De dichtstbijzijnde operationele Russische installatie stond op 106 kilometer, aan de Russische kant van de Russisch-Oekraïense grens. De MIVD concludeert dat geen van deze installaties de MH17 kan hebben geraakt, uitgaande van de locaties waar deze volgens de informatie van de MIVD gezien zijn. Het type Boek-M1 heeft namelijk een bereik van maximaal 42 kilometer.

Het bericht van de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD) is verstuurd op 21 september 2016. Als geadresseerde staat vermeld: de landelijk officier van justitie terrorismebestrijding. Dat was op dat moment Ferry van Veghel.

Opmerkelijk: twee van de Oekraïense Boekinstallaties die de MIVD in het ambtsbericht vermeldt, bevonden zich niet op een militaire basis. De MIVD merkt dit niet op in het document, maar dit is wel af te leiden uit de coördinaten van de twee installaties zoals die in het bericht vermeld staan.

De MIVD-informatie over de locaties van Boekinstallaties staat op gespannen voet met de bevindingen van het Joint Investigation Team (JIT),

dat het strafrechtelijk onderzoek leidt naar de toedracht van de ramp met de MH17. Volgens het JIT is een Boekinstallatie door Rusland geleverd aan etnisch-Russische rebellen in Oost-Oekraïne die de MH17 hebben neergehaald, al dan niet met behulp van een Russische bemanning.

De publicatie van het gelekte MIVD-bericht komt op een bijzonder moment, net voordat de rechtszaak begint tegen drie Russen en een Oekraïner die het Openbaar Ministerie (OM) ervan verdenkt betrokken te zijn geweest bij de vliegcrash.

Gevechtsvliegtuigen

Het gelekte document kwam in handen van *Bonanza Media*, een journalistieke samenwerking van MH17-onderzoeker Max van der Werff en tv-journaliste Jana Jerlasjova. Zij maakten vorig jaar de documentaire *MH17 - Call For Justice*, die ruim een kwart miljoen views kreeg op YouTube.

Het MIVD-ambtsbericht is niet het enige document over de MH17 dat gelekt is naar *Bonanza Media*. Van der Werff en Yerlashova publiceerden zeven gelekte documenten voor het ter perse gaan van deze krant, waaronder een verslag van een gesprek dat een Nederlandse politie-rechercheur voerde met een man die beweerde twee gevechtsvliegtuigen te hebben gehoord vlak voordat hij de MH17 in stukken zag neerkomen. Uit dit getuigenverslag blijkt voor het eerst dat het JIT mensen heeft geïnterviewd die gevechtsvliegtuigen hebben gehoord of gezien vlak voor de ramp.

Dit soort verhalen waren al bekend uit interviews van de *BBC* en tal van andere media met mensen die in het ramppgebied wonen. Zij hebben de theorie gevoerd dat de MH17 is neergehaald door een gevechtsvliegtuig. Het JIT heeft deze theorie echter van de hand gewezen, onder meer vanwege het feit dat op primaire Russische

Het JIT baseert zijn bevindingen voornamelijk op afgeluisterde telefoongesprekken die het aangeleverd heeft gekregen van de Oekraïense inlichtingendienst SBU en beeldmateriaal dat het onderzoekscollectief Bellingcat aantroef op sociale media.

radarbeelden van de MH17 geen andere vliegtuigen te zien zijn.

Bellingcat en SBU

Het OM en de MIVD willen geen commentaar leveren op de publicatie van de documenten. De Australische federale politie heeft echter verklaard: ‘Somige van de documenten die onlangs zonder toestemming zijn verspreid, zijn documenten van de Australische federale politie, opgesteld als onderdeel van het onderzoek dat wordt uitgevoerd door het Joint Investigation Team.’

Hoe is het mogelijk dat de MIVD en het JIT zo van elkaar van mening verschillen? Waarom ziet de MIVD geen Russische Boekinstallatie waar het JIT deze wel ziet op schootsafstand [afstand die de raket kan afleggen, red.] van de MH17?

Het JIT baseert zijn bevindingen voornamelijk op afgeluisterde telefoongesprekken die het aangeleverd heeft gekregen van de Oekraïense inlichtingendienst SBU en beeldmateriaal dat het onderzoekscollectief Bellingcat aantroef op sociale media. Van der Werff en Yerlashova hebben in hun documentaire *MH17 - Call For Justice* echter aangetoond dat de SBU geknoeid heeft met telefoontaps en ook dat er problemen zijn met de datering van de beelden van een Boektransport die door Bellingcat als bewijs is aangevoerd. Uit een van de gelekte documenten, afkomstig van de Australische politie, blijkt bovendien dat er problemen zijn met het veronderstelde video- en fotobewijs.

Het is verder de vraag of het ambtsbericht dat de MIVD stuurde naar het Nederlandse OM gedeeld is met de overige deelnemers aan het JIT: België, Australië, Oekraïne en Maleisië. Het ambtsbericht is in het Nederlands verstuurd. Weliswaar behoort ook een naar het Engels vertaalde versie tot de gelekte documenten, maar dit is een conceptversie en is daarom misschien nooit verstuurd.

‘Het JIT lijkt meer waarde te hechten aan de informatie van Bellingcat en de SBU dan aan die van de MIVD’, concludeert Van der Werff. ‘Dat is opmerkelijk, want vergeet niet: de MIVD is een professionele organisatie met contacten op het hoogste niveau binnen de NAVO en met toegang tot satellietgegevens van de ESA [Europese Ruimtevaartorganisatie, red.] en vele andere bronnen.’ ◀

Bonanza Media is voor zijn MH17-producties afhankelijk van donaties: www.patreon.com/bonanzamedia www.paypal.me/bonanzamedia IBAN NL77 INGB 00076630 89 ten name van M.B.W. van der Werff

Voor een uitgebreid interview met Max van der Werff, zie onder kopje ‘MH17’: ericvandebeek.nl/archief_Novini.html

CV MAX VAN DER WERFF

• Max van der Werff maakte naam als onderzoeker van Nederlandse oorlogsmisdaden in Indonesië. Maar sinds 17 juli 2014 heeft hij naar eigen zeggen meer dan drieduizend uur gestoken in onderzoek naar de toedracht van de ramp met MH17. Hij reisde hiervoor diverse malen naar Oost-Oekraïne. Het JIT toonde belangstelling voor zijn onderzoek. Van der Werff zegt driemaal uitgebreid te zijn geïnterviewd en informatie te hebben gedeeld.

CV JANA JERLASJOVA

• Jana Jerlasjova werkte zeven jaar als tv-journalist voor de Russische, Engelstalige nieuwszender RT en maakte in die tijd twee documentaires over MH17. Delen van de cockpit die zij een jaar na de crash aantroef in het ramppgebied, werden overgedragen aan de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV). Ze zijn volgens haar echter niet opgenomen in de reconstructie van de MH17, nog in het OVV-rapport. In december 2019 nam zij afscheid van RT en startte zij als freelancer.

Zelfcensuur en angst in de media

De berichtgeving over de MH17 tast de geestelijke gezondheid van Nederland aan

Karel van Wolferen

Op andere plekken in deze krant wordt uitvoerig uit de doeken gedaan waarom het officiële verhaal niet klopt hoe de MH17 uit de lucht is geschoten en 298 mensen zijn vermoord. Ik wil hier aandacht vragen voor hoe de behandeling door onze overheid van deze misdaad funest is voor de geestelijke volksgezondheid van Nederland.

We worden er vaak aan herinnerd dat Nederland zich laat leiden door 'westerse waarden' als democratie, persvrijheid, vrijheid van meningsuiting en respect voor achterhaalbare feiten. Dat alles garandeert stabiliteit van onze nationale psyche. Maar wat is de werkelijkheid van nu? Een andere lezing dan dat Rusland verantwoordelijk is voor het neerhalen van de MH17 is onbespreekbaar. Met zo'n taboe is het gedaan met die vrije meningsuiting, ook al trapt er geen gedachtenpolitie deuren in. Als feiten geen rol meer spelen bij hoe de overheid oordeelt over zaken van internationaal gewicht, dan kunnen burgers er niet langer van uitgaan dat hun overheid in waarheid is geïnteresseerd. Wat blijft er dan over als basis voor democratische processen?

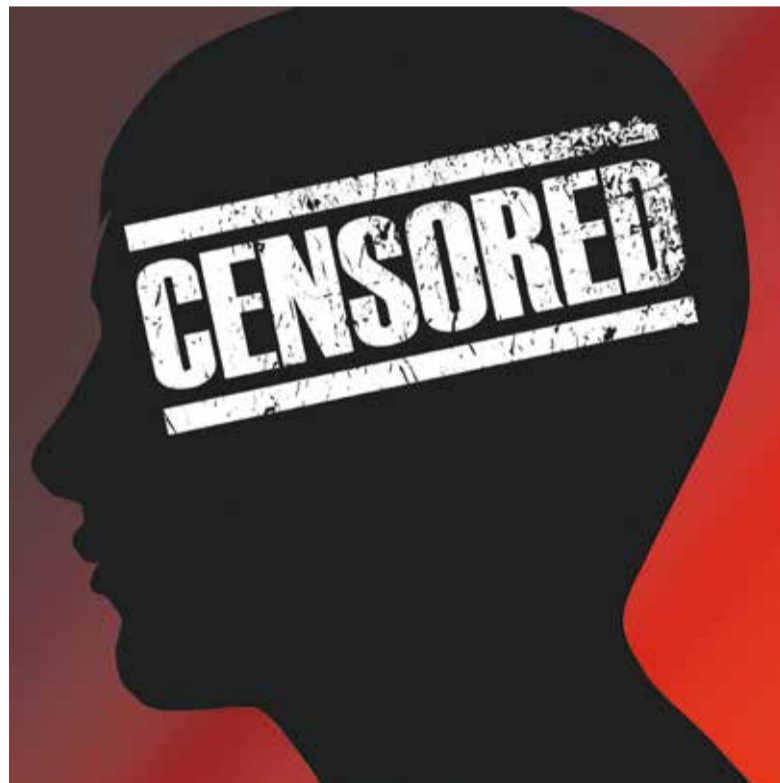
Nepnieuws

Onze ministerraad heeft de afgelopen drie jaar bij diverse gelegenheden duidelijk gemaakt dat de Nederlandse democratie gevaar loopt door 'nepnieuws'. President Poetin zou met nepnieuws proberen onze verkiezingen te beïnvloeden, en hij zou vooral ook 'trollen' op ons afsturen die twijfel zaaien over het juridische onderzoek inzake de MH17. De hersens van alle schrijvers in deze krant zijn hierdoor aangetast door het virus van Russisch nepnieuws.

Dat begrip nepnieuws (*fake news*) bestaat pas sinds kort. Het is vier jaar geleden in de Verenigde Staten, gedurende de presidentiële verkiezingscampagne, de wereld in gepompt door inlichtingendiensten die daarmee greep wilden houden op Amerikaanse informatiestromen. In Nederland wordt met deze geïmporteerde nieuwe begripcategorie meestal nieuwsvoorziening aangeduid die tegensprekt wat de overheid ons wil doen geloven.

De Nederlandse dagbladen, tijdschriften en televisieprogramma's blijven bij alle discussie over het neerhalen van het Maleisische lijntoestel angstvallig binnen de perken van wat vrijwel meteen na deze misdaad het officiële verhaal ervan is geworden. Dat is niet het gevolg van een door de overheid gelaste censuur. Weggelaten cruciale aspecten blijven uit het zicht door zelfcensuur binnen de reguliere mediawereld, de universiteiten en politieke en intellectuele elitekringen. Openlijke nieuwsgierigheid die de grenzen van het officiële verhaal

Hoe dat alles – de zelfcensuur, het verbod op nieuwsgierigheid, de ondergeschiktheid van recht aan vazalschap – de Nederlandse geestelijke volksgezondheid aantast, laat zich makkelijk raden. Het dwingt geleerde dames en heren tot het spuien van onzinnige oorzaak-gevolgconstructies. Nederlandse diplomaten, het collectieve gezicht naar de wereld, moeten zich dom voordoen en een verhaal volhouden waarvan hun collega's van andere landen niets kunnen geloven.

niet in acht neemt wordt bestraft met de belastingen van 'complotdenker' – ook een nieuwe geïmporteerde begripcategorie – en brengt voor de journalist het gevaar van ontslag met zich mee.

Zelfcensuur

Er is veel meer aan de hand dan de meeste landgenoten beseffen. Toen ik in 1971 begon als correspondent in Oost-Azië voor *NRC Handelsblad* vertelde toenmalig hoofdredacteur André Spoor mij over zijn uitgangspunt dat het in de aard van overheden ligt om te liegen als hen dat uitkomt en als zij denken ermee weg te kunnen komen. Onze taak moest zijn om ervoor te zorgen dat dit niet gebeurt. Van zo'n uitgangspunt is niets meer terug te vinden in het huidige *NRC Handelsblad*, of elders in de reguliere mediawereld.

Zelfcensuur is natuurlijk niet iets geheel nieuws, maar de acute en algemene vorm ervan dezer dagen is dat wel. In de twintig jaar dat ik met groot genoegen voor de *NRC* mocht werken

heb ik nooit enige druk gevoeld om iets niet te schrijven.

De journalistiek in het Atlantische bekken is zwaar getroffen door de klap van 11 september 2001: mogelijk de ernstigste misdaad in de Amerikaanse geschiedenis, dat het startsignaal werd voor vijf oorlogen, maar waarvan de ware toedracht niet door de media mocht worden onderzocht. In kringen die zich over zulke onderwerpen de meeste zorgen maken, wordt wel gezegd dat MH17 mag worden gezien als de Nederlandse 11 september. Zoals in de Verenigde Staten is het ook voor velen in Nederland te moeilijk om te geloven dat de overheid op langere duur wegkomt met bedrog. We hebben toch immers een vrije pers. Waarbij moet worden aangetekend dat veel van de functionarissen die het officiële verhaal doorgeven zich niet bewust zijn van het bedrog, of er niet over willen weten.

Souvereiniteit

Het falen van de Nederlandse regering bij het onderzoek inzake MH17

kan niet worden begrepen zonder stil te staan bij het verlies van reële Nederlandse soevereiniteit. Hoewel het niet per verdrag wettelijk zo is geregeld, is in de praktijk Nederland een vazal [*satellietstaat, red.*] van de VS. In dat verband meent het volksgezondheids- en politieke onderdanigheid te moeten opbrengen ten dienste van Amerikaanse projecten, vergoelikt met verwijzing naar het Atlantische bondgenootschap. Hierbij wordt de feitelijke status van vazal verward met het begrip van bondgenoot, dat heel andere regels behelst. De Nederlandse bevolking mag geen kijk op de wereld hebben die losstaat van wat de NAVO plus de club van in het geheim opererende spionageapparaten ons op de mouw spelden. Onder deze omstandigheden vormen de pers en de overheid een symbiotisch web waarmee de burger het zicht is ontnomen op de geopolitieke werkelijkheid en de Nederlandse rol daarin.

Waar is het gezonde verstand?

Hoe dat alles – de zelfcensuur, het verbod op nieuwsgierigheid, de ondergeschiktheid van recht aan vazalschap – de Nederlandse geestelijke volksgezondheid aantast, laat zich makkelijk raden. Het dwingt geleerde dames en heren tot het spuien van onzinnige oorzaak-gevolgconstructies. Nederlandse diplomaten, het collectieve gezicht naar de wereld, moeten zich dom voordoen en een verhaal volhouden waarin hun collega's van andere landen niet kunnen geloven. Het stuurt de achterdochtige middenmoet van de bevolking, die respect heeft voor gezond verstand en beseft dat er iets niet klopt, met een kluitje in het riet. Het intimideert de columnisten die letten op het morele welzijn van Nederland, zodat ze afleiding naar propagandistische schijnvertoningen verwelkomen om hun verontwaardiging te kunnen botvieren. Het proces van zelfcensuur is ongelooflijk verraderlijk; het is niet alleen dat je stopt over bepaalde dingen met andere mensen te praten, je stopt met ze zelf te denken. Je interne dialoog droogt op. Zelfcensuur en het verbod op nieuwsgierigheid belet ons dus om intelligent om te gaan met onze omgeving. Dat leidt tot politiek infantilisme [*kinderachtig gedrag, red.*].

Er is niets zo giftig voor democratie als censuur. Bij zelfcensuur is de burger niet ingelicht dat er censuur plaatsvindt, wat de werking van het gif versterkt. Als kenbare feiten niet langer mogen tellen bij de ontwikkeling van regeringsbeleid dan kan zo'n beleid makkelijk tot rampzalige uitkomsten leiden. De uitleg daarvan op opiniepagina's en door sprekende hoofden op de tv zorgt dan voor een verdere opstapeling van valse aannames. De politieke intimidatie die bij dit alles overheerst, zorgt voor voortgaande vervreemding tussen burgers en hun overheid. Wanneer politieke intimidatie toeneemt, wil een bevolking van hoog tot laag zich niet langer druk maken over aangelegenheden

en ontwikkelingen waarover twijfel is ontstaan. Dit sloopt het onderscheidingsvermogen van het publiek en het aanvoelen van de categorieën waar en vals.

Onderdruk de angst

Ten slotte daarom een oproep aan de eerdergenoemde schrijvers en intellectuelen met toegang tot de reguliere media: de Bas Heijnes, Wieringa's, Grunbergs enz. Onderdruk jullie angst om het door de CIA geïntroduceerde etiket 'complotdenker' opgeplakt te krijgen. Breng terug in je herinnering hoe de bewijslast die zich onmiddellijk na de misdaad opstapelde, wees op een gevechtsvliegtuig uitgerust met een boordkanon en een raket. Die bewijslast werd na ongeveer een etmaal naarstig gewist, uit het zicht gehouden en vervangen door opstapelende bewijzen die bestonden uit niet anders dan echo's van wat talloze propaganda-instellingen vertelden. Buig dan het hoofd over de volgende vragen: Mag het Nederlandse gezicht naar de wereld vormgegeven worden door de zwaar gecorrumpeerde Oekraïense inlichtingendienst? Accepteren we de zwendel van het zogenaamd 'burgerjournalistiek' initiatief, Bellingcat, dat in leven wordt gehouden door propaganda-apparaten? Laten we de veelbesproken onderste steen boetsen? ◀

CV KAREL VAN WOLFEREN

- Karel van Wolferen wordt in 1941 geboren in Rotterdam. Als tiener vertrekt hij uit Nederland om te reizen door Turkije, het Midden-Oosten, India, Zuidoost-Azië en Japan, waar hij enkele jaren Engels doceert aan de Waseda-universiteit en het Athénée Français.
- In 1972 werd hij correspondent voor het *NRC Handelsblad* voor Oost-Azië. In 1987 ontving hij de prijs voor de Nederlandse dagbladjournalistiek. Zijn essays en artikelen zijn onder meer verschenen in *The New York Times*, *The Washington Post*, *Le Monde*, *Die Zeit*, *Chuo Koron* (Japan) en *Gazetta Slovo* (Rusland).
- Van Wolferen is ook auteur van meerdere boeken, waaronder *The Enigma of Japanese Power*, dat in 12 talen vertaald is. Hij heeft een groot Japans lezerspubliek met maar liefst zestien boeken en een totaal van ruim een miljoen verkochte exemplaren.
- Van 1997 tot 2006 is Van Wolferen hoogleraar Comparative Political and Economic Institutions aan de Universiteit van Amsterdam.

Doel van het strafproces

Het Rusland van Poetin veroordelen

Het internationale strafrecht lijkt na 1991 in het geheel geen rekening meer te houden met het verbod op oorlog. Daarnaast blijken oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid niet van toepassing op de VS, het Westen of hun lokale bondgenoten.

na de bevrijding uitbraken. Denk aan die van Nederland in Indonesië, of de Vietnamoorlog, die de VS overnam van Frankrijk. Wel verloor Amerika door die oorlogen en vele interventies en staatsgrepen – Iran 1953, Guatemala 1954 enzovoort – gaandeweg aan gezag in de wereldopinie. Pas na de nederlaag in Vietnam en de diepe politieke crisis in Washington (Watergate), probeerde men daarom een nieuwe basis te vinden voor de Amerikaanse interventiepolitiek. Die werd gevonden in de in 1948 door de VN aangenomen Universele Verklaring van de Rechten van Mens. Daarin is niet, zoals in het Handvest van de VN, de soevereiniteit van de staat het uitgangspunt, maar die van het individu. Vandaar ook dat de Sovjet-Unie en Joegoslavië zich in de VN van stemming onthielden. De voorrang van collectief boven individueel eigendom, een voorwaarde voor de planeconomie, zou door deze verklaring in het geding komen.

Eenzijds bleven het Sovjetblok en een VN-meerderheid de nadruk leggen op de soevereiniteit van de staat, die inmenging in de binnenlandse aangelegenheden verbiedt, en zette Moskou in op de onwrikbaarheid van de naoorlogse grenzen en handel in Europa (zoals in de Helsinki-akkoorden van 1975). Anderzijds benadrukte het Westen de mensenrechten van het soevereine individu. President Carter (1977-1981) verhieft ze zelfs tot centrale doelstelling van de Amerikaanse buitenlandse politiek, tenzij de strategische belangen van de VS dat onwenselijk maakten zoals in Iran. (Carter prees de sjah, die daar in 1953 door de CIA was geïnstalleerd, zelfs als ‘mensenrechtenkampioen’.)

Het verbod op oorlog maakte daarmee plaats voor een oude christelijke leerstelling, die van de ‘rechtvaardige oorlog’. Om een hoger ideaal zoals de mensenrechten te dienen kan het nodig zijn geweld te gebruiken; zo wordt humanitaire interventie gelegitimeerd. Ja, de vrede zelf vereist soms dat men ten oorlog trekt. Bijvoorbeeld tegen een dictatuur, of gewoon tegen een onwelgevallige staat die dan wordt aangemerkt als bedreiging van de vrede. Over het hoofd gezien wordt dan dat dit indruist tegen het VN-Handvest.^[8] Ook kan een staat die met opstand te maken krijgt, te ver gaan in het onderdrukken daarvan: dan ontstaat de verantwoordelijkheid

Kees van der Pijl

Op maandag 9 maart begint op Schiphol het MH17-proces. Het internationale strafrecht, dat daar zal worden toegepast, is in deze vorm betrekkelijk nieuw; het functioneert nog maar sinds de instorting van de Sovjet-Unie in 1991.

We hebben het Lockerbie-proces gehad [inzake de terroristische aanslag op een passagiersvliegtuig boven Schotland, red.], alsmede het Joegoslavië- en het Rwandatribunaal, beide ingesteld door de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (VN). In 2002 kwam met het Statuut van Rome het Internationaal Strafhof tot stand. Daarnaast zijn er nog tribunaal geweest inzake Sierra Leone en Oost-Timor. En nu dan de zaak tegen de vermeende daders van het neerhalen van MH17.

Bij elk van deze processen was de mix tussen nationale en internationale elementen anders, maar één ding hebben ze gemeen. De Verenigde Staten en hun bondgenoten willen het recht inzetten om na het omverwerpen van een onwelgevallige regering of zelfs staatsvorm, degenen die zich daartegen verzetten, als misdadigers aangemerkt te zien voor het tribunaal van de wereldopinie.

Is nu Rusland aan de beurt?

Strafbaarstelling van oorlog

Na de nederlaag van Hitler-Duitsland in 1945 werd voor het eerst in de geschiedenis formeel vastgelegd

dat het voeren van oorlog – anders dan uit zelfverdediging – is verboden. De verschrikkingen van twee wereldoorlogen hadden er eindelijk toegeleid, dat ‘oorlog als voortzetting van de politiek met andere middelen’ (om met de Pruisische generaal Clausewitz te spreken) voortaan zou worden opgevat als misdaad.

In het Proces van Neurenberg tegen de van oorlogsmisdaden verdachte Nazileiders werd dit verbod uitgewerkt. Als voornaamste vergrijp werden daar misdaden tegen de vrede aangemerkt: het plannen, voorbereiden en beginnen van een oorlog. In de misdaad tegen de vrede liggen immers besloten:

- oorlogsmisdaden (het doden of mishandelen van burgers, krijgsgevangenen en willekeurige verwoestingen)

- misdaden tegen de mensheid (het vermoorden van mensen dan wel het onmenselijk behandelen op politieke, etnische of religieuze gronden).

Wie een oorlog begint, begaat onvermijdelijk ook die andere misdaden.

In 1946 bekrachtigde de VN met algemene stemmen de uitkomsten van Neurenberg en daarmee werden de genoemde bepalingen onderdeel van het volkenrecht. Overigens loste men met de centrale strafbaarstelling van misdaden tegen de vrede, tevens het probleem op dat er ook oorlogsmisdaden waren begaan door de Geallieerden: denk aan de bombardementen op Dresden en andere burgerdoelen in Duitsland, alsook de atoombommen op Hiroshima en

De Verenigde Staten en hun bondgenoten willen het recht inzetten om na het omverwerpen van een onwelgevallige regering, degenen die zich daartegen verzetten, als misdadigers aangemerkt te zien voor het tribunaal van de wereldopinie.

Nagasaki. Ook de ontwikkelingen die Duitsland en Japan ertoe hadden gebracht een oorlog te beginnen – zoals de herstelbetalingen na de Eerste Wereldoorlog en de economische oorlogvoering middels sancties – bleven buiten beschouwing.

Het internationale strafrecht lijkt na 1991 in het geheel geen rekening meer te houden met het verbod op oorlog. Daarnaast blijken oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid niet van toepassing op de VS, het Westen of hun lokale bondgenoten (in Joegoslavië, Rwanda, het Midden-Oosten). In géén van de genoemde processen zijn strafbare feiten van ‘onze’ kant onderwerp van het gerechtelijk onderzoek geweest.

Net zomin vond er in de zaak-MH17 onderzoek plaats naar de Amerikaanse rol in de nationalistische staatsgreep van februari 2014, die aanleiding was voor de afsplitsing van de Krim en de opstand in de Donbass, de Ruslandgeoriënteerde provincies in het oosten van Oekraïne.

De lijst gaat verder: NAVO-oefeningen met elektronische oorlogvoering in juni en juli 2014, deze laatste op de Zwarte Zee op het moment van het neerhalen; de waarnemingen van NAVO-radarvliegtuigen die dag; het tijdstip waarop Amerikaanse spionagesatellieten zich boven Oekraïne bevonden alsmede hún observaties. Niets daarvan is onderzocht op mogelijk strafbare feiten door de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) of het Joint Investigation Team (JIT), die respectievelijk het technische en strafrechtelijke onderzoek uitvoerden.

Het is zelfs zo dat de Verenigde Staten direct na het instellen van het Internationaal Strafhof in 2002 een wet aannamen, door velen ‘The Hague Invasion Act’ (Haagse invasiewet) genoemd. Mocht iemand het in zijn hoofd halen, Amerikanen of bondgenoten zoals Israëliërs – wier land het strafhof evenmin erkent – voor het Internationaal Strafhof te brengen, dan bepaalt deze wet dat de Amerikaanse president de bevoegdheid heeft hen met geweld te bevrijden.

Oorlog voor de mensenrechten

Het verbod op oorlog van Neurenberg bleek in de praktijk niet te werken tegen de koloniale oorlogen die direct

PROCES

om te beschermen, de 'Responsibility to Protect' (R2P). Alles uiteraard ter beoordeling aan ons, het Westen.

Omdat zo het verbod op oorlog in feite is opgeheven, blijven alleen oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid over, en daarop is het nieuwe internationale strafrecht gebaseerd. Daarin worden de misdaden vervolgd die begaan zijn door degenen die zich tegen de Amerikaanse, Britse of Franse interventie hebben verzet. Met een variant op Clausewitz: het recht als voortzetting van de oorlog met andere middelen.

Het recht is ook individueel: niet staten zijn verantwoordelijk, maar personen (politici, commandanten enzovoort). Maar altijd van de andere partij. Het Joegoslaviëtribunaal vervolgde (hoofdzakelijk) Serviërs, dat voor Rwanda uitsluitend Hutu's. In het Lockerbie-proces werd uiteindelijk een Libiër veroordeeld; voor het Internationaal Strafhof in Den Haag stonden alleen Afrikanen terecht. En inzake MH17 zijn het drie Russen en een bij de opstand in de Donbass betrokken Oekraïner.

Selectieve media-aandacht, eenzijdige rechtspraak

Zonder medewerking van de media is het lanceren van een humanitaire interventie, al of niet onder het aanroepen van R2P ('we móeten iets doen'), niet mogelijk. De media hebben echter hun wantrouwen tegen de nieuwe oorlogen al decennia laten varen. Ze rapporteren de misdaden van de tegenpartij maar al te graag. Zelfs als die in scène zijn gezet, zoals niet lang geleden de vermeende gasaanval in Douma in Syrië, die beantwoord werd met een Amerikaans-Brits-Frans bombardement met kruisraketten op doelen in dat land.

De NAVO-interventies in Joegoslavië vonden in 1995 en 1999 plaats zonder VN-mandaat. Om de interventies toch te legitimeren, werd het leed van de burgerbevol-

stemming onthielden), maakte de NAVO hiervan een luchtoorlog, die Qadhafi ten val bracht en het land in chaos achterliet.

Degenen die onze steun hadden in de genoemde conflicten – dus de Kroaten, Bosnische Moslims en Kosovaren in Joegoslavië en de Tutsi's van Paul Kagame in Rwanda – bleven in het geval van Joegoslavië grotendeels vrij van rechtsvervolging. In het geval van Rwanda gebeurde dat zelfs in het geheel, terwijl de Tutsi's het bloedbad hadden veroorzaakt door het vliegtuig van de Hutu-president neer te schieten. In het geval van Lockerbie gold hetzelfde voor de Iraanse en Syrische drugsbaronnen met wie de VS onderhandelden over vrijlating van Amerikaanse gijzelaars, alsook voor de militie die in Libië nog steeds om de macht strijden.

Inzake Oekraïne en MH17 zien we dezelfde partijdigheid van de media, die al direct na de ramp de dader wisten aan te wijzen ('*Putin's missile*'). Ook hier waren onze bondgenoten boven iedere verdenking verheven en zijn de luchtaanvallen op de burgerbevolking door het regime in Kiev niet strafrechtelijk vervolgd. Toch hebben in de 'antiterroristische operatie' [*in Oost-Oekraïne, red.*] al zo'n 13 duizend mensen het leven verloren. Ook zij hebben – net als de 298 inzittenden van vlucht MH17 – nabestaanden die hen betreuren. En hoe zit het eigenlijk met de rechtmatigheid van het besluit om het luchtruim boven het oorlogsgebied niet af te sluiten?

Individuele verantwoordelijkheid

In de internationale strafrechtprocessen kwam een fundamenteel probleem om de hoek kijken. De verdachten zijn namelijk individuen maar de oorlogshandelingen zijn natuurlijk collectief. Dus hoe leg je dat verband. Wat Milošević, president van klein-Joegoslavië tijdens de NAVO-interventies, ook verder op zijn kerfstok mag hebben gehad, het bleek onmogelijk te bewijzen dat hij het plan had om een groot-Servië te vestigen. De eenvoudige reden: zo'n plan had nooit bestaan.

Ondanks alle stemmingmakerij tegen Milošević als de nieuwe Hitler, moest men de aanklacht betreffende een groot-Servië dan ook laten vallen. In maart 2006 werd hij dood gevonden in zijn cel in Scheveningen nadat hij al enkele malen geklaagd had dat hij vergiftigd werd. Geen reclame voor de Nederlandse rol in dit proces natuurlijk.

In het tribunaal voor Rwanda, in Tanzania, werden vier Hutu-leiders aangeklaagd voor een geplande genocide van Tutsi's. Maar hoe gruwelijk de slachtingen over en weer ook waren geweest, ook zo'n plan bleek uiteindelijk nooit te hebben bestaan. Vier aangeklaagde Hutu-leiders werden eindeloos in detentie gehouden, ook nadat de aanklacht ongegrond was gebleken. Een van hen, dr. Jean-Bosco Barayagwiza, stierf in de cel.

Dat had ook kunnen gebeuren met de in 2001 in Nederland (voor een Schotse rechtbank) veroordeelde verdachte van het opblazen van het Pan Am-vliegtuig boven Lockerbie in december 1988. De Libiër Abdel Basset al-Megrahi werd echter om gezondheidsredenen vrijgelaten om naar zijn vaderland terug te reizen. Daar overleed hij aan kanker.

Julie Bishop, de inmiddels vervangen Australische minister van buitenlandse zaken, heeft nog voorgesteld het Lockerbie-model ook voor een MH17-proces te gebruiken. Maar uiteindelijk heeft ons land gekozen voor het Nederlands hof dat rechtspreekt naar Nederlands recht. De aanklacht: moord, dus een individuele, bewust

De eenzijdige vervolging van Afrikanen door het in Den Haag gevestigde Internationaal Strafhof heeft de juridische reputatie van ons land evenmin geholpen.

begane misdaad. Wat de media betreft, is deze ook al bewezen. *RTL Nieuws* kopte na de laatste persconferentie van het JIT: 'Net rondom het Kremlin sluit zich'

Nederland voor het oog van de wereldopinie

In de aanloop naar het MH17-proces is hoog opgegeven van het prestige dat Nederland verworven zou hebben inzake de vervolging en berechting van internationale misdaden. In werkelijkheid was die rol helemaal niet zo fraai. Milošević werd afgeleverd in Den Haag, gebogen lopend tussen twee marechassees die hem in de houdgreep hielden. Het vastklemmen was al geen reclame voor het recht, laat staan Milošević' dood in de cel.

De eenzijdige vervolging van Afrikanen door het in Den Haag gevestigde Internationaal Strafhof heeft de juridische reputatie van ons land evenmin geholpen. Het is echter nooit eerder voorgekomen dat een potentiële verdachte deel uitmaakte van de vervolgende instantie. Immers, het regime in Kiev beschikte over alle soorten wapens waarmee het vliegtuig kon zijn neergehaald en wachtte met spanning op nieuwe Westerse sancties tegen Rusland.

Het laatste nieuws: 17 februari werd bekend dat alle acht Oekraïense aanklagers die de MH17-vliegramp onderzochten, bij een reorganisatie zijn ontheven uit hun functie. Op zondag 8 maart worden nieuwe aanklagers benoemd, die naar schatting een jaar nodig hebben om zich in te lezen. De volgende dag begint het proces op Schiphol, dat verder geheel in de hier geschetste traditie past: de krachten veroordelen die zich tegen de Westerse claim op wereldheerschappij verzetten.

Alleen lijkt het erop dat na de vervanging van het corrupte regime van president Porosjenko door president Zelensky, Oekraïne voor de eer bedankt om verder aan dit showproces mee te werken. ◀

[*] Artikel 2(3-4) van het Handvest van de VN luidt: '*Alle Leden brengen hun internationale geschillen langs vreedzame weg tot een oplossing, op zodanige wijze dat internationale vrede en veiligheid en de gerechtigheid niet in gevaar worden gebracht. In hun internationale betrekkingen onthouden alle Leden zich van bedreiging met of het gebruik van geweld tegen de territoriale integriteit of de politieke onafhankelijkheid van een staat, en van elke andere handelwijze die onverenigbaar is met de doelstellingen van de Verenigde Naties.*'

Dit achtergrondartikel is ontleend aan het uitgebreide document van Kees van der Pijl: 'The Coming Trial of the MH17 Suspects. A Piece of Political Theatre?' Het is te vinden op de website van de Maleisische organisatie 'International Movement for a Just World' (tinyurl.com/va3hpbd) en het Amerikaanse Academia.edu (tinyurl.com/v4nqvha).

OPINIE

Samenwerken betekent geen schuldbekentenis

Alexander Malkevitsj

De waarheid wás altijd, is en zal het eerste slachtoffer zijn van elke oorlog. Zeker in een informatieoorlog. Gevallen slachtoffers kunnen de anti-Rusland-gekte in het Westen waar nodig sterk aanwakkeren. Ze zijn dus een welgevallig excuus om een volgende anti-Ruslandmythe te scheppen. Zie de ramp met de Maleisische Boeing op 17 juli 2014 boven Oekraïne. Nu er niettemin nieuwe informatie naar buiten komt, hebben experts meer en meer vragen over de versie zoals verspreid door de Westerse media.

Op 9 maart begint het proces tegen vier verdachten. Nota bene op Schiphol, waar de Boeing opsteeg. Er kwam echter een kink in de kabel op een slecht moment voor de organisatoren: Nederland ontdekte dat er geen enkele Boek te bekennen was nabij de plek van neerstorten van de MH17.

De Nederlandse Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst rapporteert in een brief: 'dat vlucht MH17 buiten het bereik vloog van alle onderkende en operationele Oekraïense en Russische locaties waar 9K37M1 Buk-M1 systemen stonden opgesteld.' De brief was verzonden aan de landelijk terrorismebestrijdingsofficier van justitie en is gepubliceerd door de Nederlandse journalist-producer van een MH17-documentaire Max van der Werff. Om politieke redenen is destijds echter besloten om dit militaire inlichtingenrapport geheim te houden voor het publiek en om verder door te gaan met de 'verhaallijn' dat het een Boek was.

'Slechts een paar uur na het neerstorten werd de tragedie al politiek en was niemand meer geïnteresseerd in de mening van deskundigen.'

Op een grote persconferentie in januari dit jaar kon Russisch minister van buitenlandse zaken Sergej Lavrov zijn emoties niet bedwingen toen hij zei: 'Ondanks het feit dat we in antwoord op hun verzoeken alles hebben overlegd dat we konden, verkondigde het Nederlandse onderzoeksteam openlijk – mijn Nederlandse collega-minister van buitenlandse zaken Stef Blok deed dit ook – dat Rusland niet heeft meegewerkt aan het onderzoek. We toonden

CV ALEXANDER MALKEVITSJ

• Alexander Malkevitsj is hoofd van de Russische Stichting voor de bescherming van nationale waarden. Tevens is hij voorzitter van de 'Commissie voor de ontwikkeling van de informatiegemeenschap, media en massacommunicatie', een presidentiële adviescommissie van Rusland.

hen wat we deden en vroegen waarom ze met zulke verklaringen kwamen. Weet u het antwoord? 'Rusland werkt niet mee want het heeft zijn schuld niet bekend.'

Dan wil ik nog even enkele woorden wijden aan het boek *MH17: Kroniek van een neerdalende Boeing; de waarheid over het vliegtuig dat niemand neerschoot* van onze stichting. Het zal op boekenplanken verschijnen tijdens de eerste dagen van het proces.

Luchtvaartdeskundigen van top-niveau hielpen ons om het onderwerp niet alleen vanuit politiek en juridisch, maar ook vanuit technisch oogpunt te belichten. Toen in juli 2014 het Maleisisch toestel neerstortte boven Oost-Oekraïne, was de bekende Oekraïense vliegtuigbouwer Antonov aangesloten op een centraal netwerk waardoor zij op de hoogte waren van de onderzoeken en inspecties die plaatsvonden op de rampplek. Daardoor waren pogingen van Amerikaanse experts niet succesvol om gedetailleerde resultaten en analyses van het incident op de rampplek te verbergen of verdraaien, ook al werd Antonov officieel buitengesloten van het onderzoek.

Slechts een paar uur na het neerstorten werd de tragedie al politiek, en was niemand meer geïnteresseerd in de mening van deskundigen. De analyseresultaten van technische experts van het incident waren niet toegankelijk voor het publiek. Daarom heeft dit boek zich als doel gesteld om deze informatie van professionals alsnog in compacte vorm beschikbaar te maken.

Wij geven een analyse van soortgelijke vliegtuigongelukken die door de jaren heen in de wereld plaatsvonden en stellen vragen. Helaas is echter niet iedereen hier klaar voor. Het Westen staat erop dat Rusland schuld erkend inzake de MH17-ramp zonder daarbij naar de bewijzen te kijken.

Toch zullen we proberen hen deze bewijzen te laten zien. ◀

SLACHTTOFFERS

Menselijk leed voor politieke doeleinden?

De Nabestaanden

Kees van der Pijl

In augustus vorig jaar was ik als spreker in Kuala Lumpur voor de conferentie 'MH17: The Quest for Justice'. Een van de zaken die ik daar te horen kreeg, was dat de Nederlandse ambassade in de Maleisische hoofdstad zich actief met deze conferentie had bemoeid.

Niet alleen had de ambassade bij premier Mahathir en bij de Perdana Foundation, een van de organiserende instanties, protest aangetekend tegen het houden van de conferentie. Bovendien bleek onze diplomatieke vertegenwoordiging een rol te hebben gespeeld bij het onverwachte

Getuigenissen van dit hartverscheurende leed zijn niet hetzelfde als getuigenverklaringen die kunnen bijdragen aan het achterhalen van de waarheid omtrent het neerhalen van het vliegtuig.

besluit van enkele Maleisische nabestaanden zich uit de conferentie terug te trekken.

Hoewel deze twee vrouwen eerder nauw betrokken waren bij het opstellen van het programma (waarin hun namen en foto's nog staan afgebeeld), deelden ze nu opeens mee dat het evenement zo onprofessioneel was dat ze daaraan bij nader inzien niet konden meewerken. Van de organisatoren hoorde ik dat de brief waarin die mededeling werd gedaan, gesteld was in bittere en heftige bewoordingen. Dit kwam hen heel ongeloofwaardig voor en paste niet bij de vrouwen die zij goed hadden leren kennen in de maanden daarvoor.

Niet alleen leek de brief door iemand anders geschreven te zijn, hij was ook binnen één dag aan alle

in Kuala Lumpur geaccrediteerde diplomatieke vertegenwoordigingen gestuurd. De organisatoren van de conferentie hoorden dit uit de mond van de tweede man van de Nederlandse ambassade, die het meldde bij het bezoek aan de Perdana Foundation waar hij zijn protest tegen het uitnodigen van 'samenzweringdenkers' had ingediend.

Nederlandse nabestaanden

Een van de bijzonderheden van het komende MH17-proces is dat daar gelegenheid is ingeruimd voor de nabestaanden van de omgekomen inzittenden om hun verhaal te doen. Nu hoeft niemand eraan te twijfelen wat het is om te moeten leven met de gedachte dat je kinderen en andere familieleden op tien kilometer hoogte boven Oost-Oekraïne de dood hebben gevonden, maar niettemin roept dit vragen op.

Getuigenissen van dit hartverscheurende leed zijn immers niet hetzelfde als getuigenverklaringen die kunnen bijdragen aan het achterhalen van de waarheid omtrent het neerhalen van het vliegtuig. En alleen die waarheid, mits afdoende bewezen, kan leiden tot al dan niet een veroordeling van schuldigen. Daaraan kan het verdriet - hoe intens ook - van nabestaande familieleden of naaste verwanten géén bijdrage leveren. Waarom dan toch die aandacht voor de nabestaanden in de rechtszitting zelf?

Er zijn twee redenen voor de toegekende rol van nabestaanden. Met de eerste maakte ik al kennis in Kuala Lumpur: de rol die zij spelen in het diplomatieke steekspel rond het MH17-onderzoek, al of niet uit eigen beweging. In Maleisië kon uiteindelijk niet met zekerheid gezegd worden of het besluit om zich terug te trekken uit de conferentie, niet door druk van derden tot stand was gekomen. Evenmin is opgehelderd van wie de brief aan de ambassades nu echt afkomstig was.

In Nederland is het eigenlijk niet anders. Het kan immers zijn dat zich onder de nabestaanden mensen bevinden die een brief kunnen schrijven in diplomatieke bewoordingen waarin Nederlandse politieke stellingnames worden verwoord. Bijvoorbeeld, een schrijven waarin de Raad van Europa wordt opgeroepen de terugkeer van Rusland als lid

tegen te houden tenzij het schuld bekent inzake MH17 (uiteindelijk werd Rusland bij voorstel van Joint Investigation Teamlid België weer toegelaten). Of de protestbrief aan premier Mahathir, nadat deze twijfel had geuit over het bewijs dat Nederland en Australië toereikend achten om Rusland in staat van beschuldiging te stellen.

Het is mogelijk dat een of meer nabestaanden deze brieven zelf hebben geschreven en verstuurd. Ook is het denkbaar dat men er op een of andere manier in is geslaagd alle mede-nabestaanden op dezelfde lijn te krijgen. Het kan ook zijn dat ze daarbij hulp ontvingen: in wezen is daar ook niets verkeerd aan. Uiteindelijk weten we het niet want er is niet één nabestaande die zich

Alles is bedoeld om de neuzen in de goede richting te krijgen. Zo wordt dan de eigenlijke rechtszitting het laatste bedrijf van een zorgvuldig opgebouwd spektakel.

hierover tegen de buitenwereld heeft uitgesproken, laat staan beklagd. De groep is kennelijk in staat in deze en andere kwesties de eensgezindheid te bewaren (bijvoorbeeld over de vraag om niet, zoals in Duitsland wel gebeurde, een schadevergoedingseis in te dienen bij Oekraïne wegens het openhouden van het luchtruim).

Over de tweede reden waarom de nabestaanden zo op de voorgrond worden gehaald, is meer bekend.

Rechtsspraak als politiek theater

De politiek van onze tijd wordt in toenemende mate door publiciteit bepaald, en dat geldt ook voor het recht. Al in zijn pamflet *De spektakelmaatschappij* van 1967 beschreef de Franse denker Guy Debord hoe

de moderne publieke sfeer door advertentietechnieken in de ban van het 'spektakel' gehouden wordt, waarin beroemdheden uit politiek, sport en amusement worden opgevoerd om de aandacht vast te houden. En net zoals het voor iemand in het publiek moeilijk is om zich los maken van een toneelstuk of een film, houdt ook deze spektakelmaatschappij haar publiek in een toestand van hypnose, van voorstelling tot voorstelling.

De processen van het internationale strafrecht - Joegoslavië, Irak, Lockerbie etc. - worden eveneens als spektakel in elkaar gezet. Het demoniseren van leiders van landen die in de beklagenbank belanden, de theatrale mise-en-scène [enscenering, red.] bij arrestaties en berechting, het vooraf propageren van een bepaalde lezing van de begane misdaden door persconferenties van de vervolgende instantie zoals in het geval van MH17 door het JIT: alles is bedoeld om de neuzen in de goede richting te krijgen. Zo wordt dan de eigenlijke rechtszitting het laatste bedrijf van een zorgvuldig opgebouwd spektakel.

Dit is niet zomaar een vergelijking. Over het in elkaar zetten van internationale strafprocessen wordt nagedacht. Onderzocht wordt hoe een proces kan bijdragen aan de meningsvorming door zorgvuldig gebruik van theatrale, emotie oproepende technieken. In Nederland wordt hier onder leiding van de politicologe Beatrice de Graaf werk van gemaakt. De Graaf, die zoals zoveel anderen een universitaire carrière heeft gemaakt van de 'oorlog tegen de terreur' na 9/11, leidt het onderzoeksproject Terroristen voor het gerecht. Daarbij wordt de rechtszaal opgevat als 'een toneel in de strijd voor publiciteit, publieke steun en legitimiteit'. Dit perspectief blijkt ook uit de begeleidende tekst van het project, dat bestaat uit een reeks seminars.

Het gaat daarbij volgens de website van Terroristen voor het gerecht om terrorismeprocessen te beoordelen naar hun effectiviteit. Dat betreft niet alleen de direct juridische effectiviteit van de officieren van justitie en de verdediging. Processen moeten volgens de website in 'hun bredere sociologische context worden geplaatst waarbij ideeën uit de communicatiewetenschappen en sociaal drama worden toegepast.'

Dat een van de bijeenkomsten in deze reeks getiteld was *Terrorismeprocessen als theater*, is de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) en het Joint Investigation Team (JIT) kennelijk niet ontgaan. Kijk naar hoe de OVV, bij monde van Tjibbe Joustra, zijn eindrapport presenteerde voor een deels gereconstrueerd wrak van de Boeing, de persconferenties van het JIT en de daar vertoonde videoanimaties en wrakstukken. Neem bijvoorbeeld de Boekraket waarop per ongeluk het registratienummer te lezen was, waaruit dan weer af te leiden viel dat het een Oekraïense Boek was geweest, daargelaten of deze echt was gebruikt: het is theater.

Dat alles nog voorafgaande aan de eigenlijke rechtszitting. Want ook dat moet een spektakel worden. En aangezien de verdachten er goed aan doen niet zelf op Schiphol te verschijnen, moeten we aannemen dat die taak grotendeels op de schouders van de nabestaanden terecht zal komen. ◀

Van onze redactie

Vanaf 9 maart zullen de verdachten van het neerhalen van vlucht MH17 terechtstaan. Hun opsporing is uitgevoerd op basis van technisch onderzoek onder toezicht van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV). Er is becommentarieerd dat waar het Joint Investigation Team (JIT) aan de leiband liep van de Oekraïense geheime dienst SBU, de OVV tenminste een echt onderzoek heeft verricht. Niettemin had de onderzoeksraad te maken met serieuze beperkingen op wat het naar buiten mocht brengen, nog voor dit onderzoek goed en wel was begonnen.

Om te beginnen bepaalt de Rijkswet OVV, die dateert van 2010, in artikel 57 dat zaken niet worden gerapporteerd die de Nederlandse betrekkingen met internationale organisaties en bevriende landen zouden kunnen schaden. Hetzelfde geldt voor zake-lijke belangen; deze mogen evenmin door de rapportage worden benadeeld. Daarmee viel al veel potentieel belangrijke informatie buiten de rapportage. Nederland is immers lidstaat van de NAVO die, met de VS als verreweg grootste lidstaat, betrokken was bij de coup in Kiev van februari 2014, zoals gedocumenteerd in vele van de boeken op de boekenpagina. Daarnaast wordt ons land als fiscale vluchtroute gebruikt door Oekraïense oligarchen.

De ramp in 2009 met een Turks passagiersvliegtuig op Schiphol is ook onderzocht door de OVV. Onlangs kwam naar buiten dat hierbij fabrikant Boeing invloed kon laten gelden. De raad besloot toen om de schuld in de schoenen van de omgekomen piloten te schuiven, terwijl het in werkelijkheid gaat om constructiefouten van het toestel.

Kortom, al vóór het onderzoek werkelijk was begonnen, zijn er gegronde redenen aan te nemen dat niet alles wat mogelijk een rol kan hebben gespeeld in de ramp met MH17, ook zijn weg naar het OVV-eindrapport heeft gevonden.

Politieke keuzes

Uitgangspunt voor het onderzoek door de OVV was dat onder geen beding zaken mochten worden gedaan met de autoriteiten in de opstandige provincies van Oekraïne. Het gaat hier om Donetsk en het naburige Loegansk, waar volksrepublieken waren uitgeroepen. Hoe ver onze regering wilde gaan met deze keuze voor de nationalist in Kiev, blijkt wel uit de gênante toespraak van Frans Timmermans in de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (VN) vier dagen na de ramp. Hierin beschuldigde hij de rebellen ervan de lichamen van de omgekomen passagiers te beroven. (Later zou Nederland voor deze verdachtmaking zijn excuses aanbieden.) Ook de beruchte SBU heeft van Nederland niets te duchten, hoewel de VN, Amnesty International en Human Rights Watch deze Oekraïense geheime dienst beschuldigen van marteling en andere schendingen van de mensenrechten.

Dat er geen contacten mochten zijn met de rebellen, leidde tot vertraging, zowel bij het bergen van de stoffelijke overschotten van de omgekomen inzittenden als bij de berging van de zwarte dozen en wrakstukken. Dat Maleisië er vervolgens een team militairen opuit stuurde om de zwarte dozen in Donetsk op te halen, is mogelijk de hoofdreden geweest waarom Maleisië uiteindelijk pas in maart 2015 werd toegelaten tot het JIT.

De Onderzoeksraad voor Veiligheid aan het werk

Rusland werd niet tot het onderzoek toegelaten. Wel vroeg de OVV de fabrikant van de Boekraket, Almaz-Antey, om gegevens over de eigenschappen van dat wapen. Die werden maar ten dele gebruikt. Hoofdscenario was een Boek afgevuurd van een locatie ten zuiden van de stad Snizjne, die in handen was van de rebellen. Feiten die daarmee strijdig waren, werden terzijde gelegd. Daarentegen werd wel gebruikgemaakt van een aantal geheime parameters die waren aangeleverd door de NAVO. Overigens bleef de goodwill waarmee het regime in Oekraïne werd bejegend grotendeels onbeantwoord. Zo werden enkele experimenten uitgevoerd met Finse Boekraketten, aangezien Oekraïne weigerde mee te werken.

In juli 2014 stond er een belangrijke NAVO-top in het vooruitzicht, gepland in september dat jaar in Wales. Tijdens deze top zou over de toekomst van het bondgenootschap worden onderhandeld in het licht van het naderende einde in december 2014 van de missie in Afghanistan. Uiteraard was voor de NAVO een nieuwe vijand zeer welkom.

De VS had op 16 juli nieuwe sancties tegen Rusland ingesteld. Aangezien deze echter op de EU-energievoorziening waren gericht, kon men het in Brussel niet eens worden over de vraag of het zich hierbij moest aansluiten. Enkele dagen na het neerhalen van de Maleisische Boeing nam de EU echter alsnog de Amerikaanse sancties over. Onderhandelingen tussen Poetin en Merkel om een eind aan de burgeroorlog in Oekraïne te maken – in Brazilië begonnen op de tribune van het wereldkampioenschap voetbal – werden eveneens afgebroken.

De druk van NAVO-zijde op het OVV-onderzoek liep, zo lijkt het, deels via de Interdepartementale Commissie Crisisbeheersing (ICCb) in ons land. Nadat aan de Universiteit Twente werd gevraagd de rol van de ICCb te evalueren, rapporteerde deze dat Dick Schoof een veel te nadrukkelijke rol

Hoofdscenario was een Boek afgevuurd van een locatie ten zuiden van de stad Snizjne, die in handen was van de rebellen. Feiten die daarmee strijdig waren, werden terzijde gelegd.

had gespeeld. Schoof verdedigde zich door te stellen dat er nu eenmaal rekening moest worden gehouden met de internationale verhoudingen. Daarin vergiste hij zich niet: de ramp met MH17 was een van de belangrijkste oorzaken van het oplaaieren van de nieuwe koude oorlog met Rusland, die in feite beslissend was voor het voortbestaan voor de NAVO.

Een voorbeeld: Nog vóór het voorlopige OVV-rapport van september 2014, gaf de ICCb op 20 augustus dat jaar al de volgende instructies aan de onderzoeksraad: er moest worden gerapporteerd dat het vliegtuig was geraakt door deeltjes, met een hoge kinetische energie, van buiten het vliegtuig. Onder de kop 'Strafrechtelijk onderzoek/schuldvraag (presentatie)' valt in het ICCb-rapport te lezen: 'van belang dat OVV helder meldt dat iets van buiten [het] vliegtuig [heeft] doen crashen.'

Het voorgaande is opmerkelijk aangezien het technisch onderzoek toen nog grotendeels moest beginnen. Vanwaar de haast om al met een conclusie te komen?

Hoewel uit de wrakstukken wel viel af te leiden dat het vliegtuig van buiten was geraakt, kon men immers nog niet weten of er niet een bom aan boord was geweest. De Boeing vervoerde

lithium-ionbatterijen van 1,3 ton, die al of niet zijn geëxplodeerd nadat ze in brand vlogen. Het OVV-eindrapport van oktober 2015 maakte echter geen andere melding van deze gevaarlijke lading, dan een verwijzing naar 'één batterij die goed verpakt was'. Jawel, een batterij van 1.300 kilo!

Hoewel in het OVV-eindrapport Oekraïne aansprakelijk werd gesteld voor het niet-sluiten van het luchtruim was het duidelijk dat de Nederlandse regering daar verder geen werk van wilde maken. Zo kon Kiev de hofleverancier worden van het 'bewijsmateriaal'.

Vlinderdeeltjes

Oekraïen s woordvoerder Binnenlandse Zaken Anton Gerasjtsjenko plaatste al op de avond van de rampdag een opmerkelijke foto op zijn Facebookpagina. Terwijl het die dag bewolkt was, toonde de foto een rookspoor tegen een helderblauwe hemel. Ook beschuldigde hij Poetin ervan dat het een door Rusland geleverde Boek betrof. De Duitse geheime dienst BND kwam echter ter plekke tot de conclusie dat er misschien een andere middellangeafstandsraket was afgevuurd, de S-125 Pechora (code SA-3). Ook kon er een raket zijn afgevuurd door een straaljager.

Voor de Nederlandse onderzoekers stond echter vast dat het om een Boek ging. Daarbij speelden ook geruchten een rol dat de rebellen een Boekinstallatie hadden veroverd, alsmede (omstreden) beelden van een dieplader waarmee die zou zijn rondgereden. Aangezien veel getuigen straaljagers hebben gezien, hadden deze jagers onderdeel van het onderzoek moeten blijven. Een of meer straaljagers zouden een aanval hebben kunnen verrichten, of een provocatie om bijvoorbeeld de lancering van een luchtdoelraket uit te lokken. Omdat echter vlindervormige deeltjes werden gevonden, werden alle andere rakettypen dan een Boek

buiten beschouwing gelaten door de OVV. De redeneertrant was: De vlinderdeeltjes zijn de vingerafdruk van de nieuwere versie M1 van de 9M38 Boekserie, die 9M314N-springlading bezit met deze deeltjes. Deze versie bezitten de Russen; Oekraïne niet.

De OVV voerde in haar eindrapport twee vlinderdeeltjes op (van in totaal zo'n twee en een half duizend die bij een explosie vrijkomen). Zelfs als we een vlindervormig deeltje meetellen dat enkele maanden na de ramp door RTL-verslaggever Jeroen Akkermans werd ontdekt (in een wrakstuk dat onmogelijk getroffen had kunnen zijn), is 3 op 2.500 bijster weinig.

Het technische onderzoek

Slechts op drie vlinderdeeltjes – eigenlijk twee, misschien een enkele – rustte de veronderstelling dat het om een Russische Boek ging. Die Boek was vanaf een locatie ten zuiden van Snizjne afgevuurd, een conclusie die al getrokken was nog voordat het Nederlands Lucht- en Ruimtevaartcentrum (NLR) en de Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek (TNO) aan het eigenlijke technische onderzoek waren begonnen. Het NLR kon dan ook al heel snel bevestigen dat de oorzaak van de ramp een Boek met 9M314N-lading was geweest. Andere scenario's werden niet serieus onderzocht.

TNO kreeg een bredere opdracht, die in principe ook andere rakettypen zou moeten kunnen identificeren, maar moest werken met waarden die voor een Boek waren geoptimaliseerd. Het inslagpatroon van andere raketten paste daardoor niet zo goed op de feitelijke inslagen als dat van een Boek. Onderzoek door metaalexperts naar de twee vlinderdeeltjes was geen onderdeel van de procedure. Ook waren er relevante delen van de cockpit, zoals wrakstukken van het dak, die niet naar Nederland waren vervoerd hoewel men wist waar ze lagen. Ze ontbraken dan ook in de deels gerecon-

strueerde romp die vertoond werd op de presentatie van het eindrapport van de OVV in september 2015. De reconstructie bleek dan ook vooral voor het dramatisch effect te zijn bedoeld; niet ter ondersteuning van hun onderzoek zoals de onderzoekers beweerden. Dat was immers al afgesloten toen werd begonnen met de reconstructie.

Almaz-Antey probeerde vergeefs de Nederlandse onderzoeksresultaten te weerleggen. Bij een proef met een Boek die het boven een oude Iljoesjin-vliegtuigcockpit liet ontploffen, waren een groot aantal vlindervormige inslagen te zien en kwamen een aantal deeltjes er aan de andere kant weer uit. Noch het één noch het ander was het geval bij de Maleisische Boeing. De Almaz-Antey-proeven toonden

Oekraïens

woordvoerder

Binnenlandse Zaken

Anton Gerasjtsjenko

plaatste al op de avond

van de rampdag een

opmerkelijke foto op

zijn Facebookpagina.

Terwijl het die dag

bewolkt was, toonde

het een rookspoor

tegen een helderblauwe

hemel.

ook het volgende aan: indien er een Boek op de MH17 was afgevuurd, zou het schadepatroon onmogelijk in overeenstemming te brengen zijn met de lancering hiervan vanaf een locatie ten zuiden van Snizjne. En dat is wel essentieel om vol te houden dat de raket uit rebellengebied kwam. Het betreft hier een kwestie die eigenlijk buiten het OVV-mandaat viel maar waarover de OVV nadrukkelijk speculeerde in interviews. Hoe kwam die Boekbatterij daar en waar kwam die eigenlijk vandaan? Wie had er het bevel voor gegeven? Zulke suggestieve vragen stelde de OVV bijvoorbeeld in *de Volkskrant* van 6 oktober 2015.

In elk geval is duidelijk dat als de rechters op Schiphol het tot een veroordeling willen laten komen van de vier voor moord aangeklaagde verdachten (drie Russen en één Oost-Oekraïner), ook het OVV-onderzoek opnieuw tegen het licht zal moeten worden gehouden. Het lijkt er immers op dat al vóór een werkelijk onderzoek had plaatsgevonden, Russische schuld was aangenomen – al moest daarvoor wel een beetje gerommeld worden met de serie- en typenummers van de raket die daarvan het bewijs vormt.

De informatie in dit artikel is voor een groot deel ontleend aan deel 6 van een serie blogs van de hand van Hector Reban, <http://tiny.cc/wv43jz>.

ONDERZOEK

Het Joint Investigation Team: geslaagd of gestrand?

CV KEES VAN DER PIJL

- Kees van der Pijl wordt in 1947 geboren in Dordrecht en studeert rechten met specialisatie politicologie.
- Academicus aan de Universiteit van Amsterdam van 1973-1999 en hoogleraar Internationale Betrekkingen aan de Universiteit van Sussex van 2000-2012.
- Kees van der Pijl heeft meer dan tien boeken en tientallen wetenschappelijke publicaties en artikelen op zijn naam. In 2008 ontvangt hij de Deutscher Memorial Prize voor zijn boek *Nomads, Empires, States* (Pluto 2007).
- Kees van der Pijl is auteur van een van slechts enkele boeken over de MH17-ramp: *Flight MH17, Ukraine and the New Cold War. Prism of Disaster* (Manchester University Press, 2018) vertaald in Duits, Russisch en Portugees.

Kees van der Pijl

Het Joint Investigation Team (JIT) kwam op 7 augustus 2014 onder dramatische omstandigheden tot stand. Tegen de achtergrond van een dreigende nieuwe staatsgreep door de nationalistische milities en een bliksembezoek aan Kiev van NAVO-secretaris-generaal Rasmussen, werd ook Oekraïne als lid van het JIT toegelaten. Samen met Nederland, België en Australië. Maleisië moest voor deelname wachten tot maart 2015.

Oekraïne is een mogelijke verdachte van het neerhalen van de MH17 en volgens de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) in elk geval verantwoordelijk voor het niet afsluiten van het luchtruim. Niettemin bedong Kiev behalve een plaats in het strafrechtelijk onderzoek, dat hieruit niets zou worden geopenbaard zonder de instemming van alle leden. Daarmee kreeg het een veto.

Toen deze bepaling de volgende dag werd bekendgemaakt, werd de Oekraïense persbureau UNIAN dat dit Rusland en de rebellen in feite vrijpleit. Waarom zou Kiev anders dit veto hebben geëist? Zo maakte het JIT zich vanaf de eerste dag tot gijzelaar van de anti-Russische regering in Kiev, die door de coup van februari 2014 aan de macht was gekomen. In die zin is het geen wonder dat uiteindelijk drie Russen en één Oekraïense rebellenleider voor moord zijn aangeklaagd.

Fred Westerbeke leidde als officier van justitie het JIT-onderzoek. Na vijf jaar persconferenties, tv-optredens en interviews, kiest hij ervoor om per 1 april aanstaande – kort na de opening van het strafproces – naar Rotterdam te vertrekken om daar de nieuwe korpschef te worden. Hoe moeten we dat beoordelen? Is dat

een teken dat het JIT in zijn opdracht is geslaagd? Of vertrekt Westerbeke omdat hij zelf eigenlijk niet in het strafproces gelooft?

Een Boek aangevoerd vanuit Rusland

De OVV had vastgesteld dat MH17 was neergehaald door een Buk Telar (een zelfstandig raketlanceervoertuig, dus zonder de ondersteunende radar- en commando-eenheid) met daarop een raket uit de 9M38-serie. Zowel door OVV als JIT werd alleen de serieaanduiding van de raket gehanteerd, terwijl tegelijkertijd werd benadrukt dat de MH17 door vlinderdeeltjes was getroffen. Deze deeltjes kunnen alleen afkomstig zijn van één bepaald type raket uit die serie. Waarom dan die vreemde vaagheid?

Deze kwestie komt ook aan de orde in de tekst waarmee het JIT zich voorbereidde op een persconferentie van 28 september 2016. (Deze tekst was gelekt naar de website *BonanzaLeaks* van Jana Jerlasjova en Max van der Werff, makers van de documentaire *MH17 – Call for Justice*.) Als gevraagd zou worden waarom niet wordt gespecificeerd of het nu om een 9M38 of een 9M38M1-raket gaat, moesten JIT-vertegenwoordigers zeggen dat deze serietypes 'praktisch identiek zijn en dat verder verschil maken binnen deze groep dus geen meerwaarde oplevert'.

Geen meerwaarde? Alleen de 9M38M1-raket kan de 9M314N-springlading vervoeren die de unieke vlinderdeeltjes bevat. Juist daarop hangt de beschuldiging van Rusland! Op de JIT-animatie waren meerdere vlinderdeeltjes ingetekend (meer dan de twee die er waren gevonden), dus waarom dan niet man en paard noemen? Omdat er ook geen vlindervormige inslagen in de romp zijn aangetroffen, zal het een hele taak worden de aangeklaagden te veroordelen op basis van de twee vlinderdeeltjes.

Fred Westerbeke leidde als officier van justitie het JIT-onderzoek. Na vijf jaar kiest hij ervoor om per 1 april aanstaande naar Rotterdam te vertrekken om daar de nieuwe korpschef te worden. Hoe moeten we dat beoordelen? Is dat een teken dat het JIT in zijn opdracht is geslaagd? Of vertrekt Westerbeke omdat hij zelf eigenlijk niet in het strafproces gelooft?

Op de persconferentie van 28 september 2016 maakte Westerbeke bekend dat de Boek Telar waarmee de MH17 op 17 juli 2014 zou zijn neergehaald, op die dag vanuit Rusland was aangevoerd en ook daarheen was teruggedreden. Foto's en (anonieme) getuigenverklaringen zouden daarvoor het bewijs leveren. Het JIT reageerde daarbij ook op twee korrelige foto's van een Boek op een witte Volvo-dieplader [oplegger, red.]. Deze waren twee jaar eerder gepubliceerd door het Franse opinieblad *Paris-Match*. Het JIT maakte bekend dat ze eigenlijk afkomstig waren van een video. Hector Reban en andere onderzoekers stelden inmiddels echter vast dat deze beelden niet van

17 juli dateren.

Een tweede Boekvideo, opnieuw van abominabele kwaliteit, werd in mei 2016 anoniem op een nieuw YouTube-kanaal geplaatst. Ook deze video was volgens het JIT gemaakt op de fatale datum. De dieplader passeert hierop een benzinstation in de plaats Zoegres, dat ook te zien is op een opname van een konvooi zware tanks dat dit herkenningspunt twee dagen daarvoor passeerde. Beschadigingen van het wegdek door de rupsbanden van de tanks zijn echter niet te zien op het YouTube-filmpje. Deze opname moet dus eerder zijn gemaakt.

Onderzoeker Max van der Werff, die zelf ter plekke getuigen van het Boektransport is gaan zoeken, kon ook niemand vinden die op 17 juli de Volvo-dieplader had zien voorbijkomen of erover had gehoord. Wel kwam hij op het spoor van een inmiddels overleden bewoner in Zoegres, IT-specialist Andrei Androesjin. Deze man bleek het Boektransport wel te hebben gefilmd maar op 5 juli 2014. Het JIT liet zijn video gedurende enkele seconden zien als bewijs, zonder erbij te zeggen dat de beelden bijna twee weken eerder waren gemaakt.

Ook ander beeldmateriaal dat door het JIT als bewijs wordt aangemerkt, kenmerkt zich door anonieme makers en een kwaliteit die zo slecht is dat er anno 2014 welhaast een specialist aan te pas moet zijn gekomen om het zo bar te maken. Op één getoonde video, die gemaakt zou zijn in de stad Torez, lijkt een jeep met de deur wijd open te rijden, al is door de beeldkwaliteit niet te zien of de wielen eigenlijk wel draaien.

Terug naar Rusland

Volgens het JIT werd de Boek door de Volvo-dieplader naar Snezhnoye (Snizjne) gebracht. Vlak voor een supermarkt in het centrum zou de Boek Telar van de dieplader afgere-

den zijn, een punt waar veel mensen dat moeten hebben gezien. Later zou de Boek daar weer zijn teruggekeerd om weer op de dieplader te worden gereden. Van de terugreis heeft het JIT weinig beelden omdat die in de avond en nacht zou hebben plaatsgevonden – al werd de MH17 al rond half vijf 's middags neergehaald en wordt het er 's zomers pas later in de avond donker.

De afstand van de beweerde lanceerplek naar de supermarkt in Snizjne is zeven kilometer. De Boek Telar zou er zo'n vier uur over moeten hebben gedaan om die af te leggen, tenzij hij een tijdlang is blijven rondhangen op 'de lanceerplek'. In beide gevallen moeten er tientallen mensen zijn geweest die de Boek hebben gezien. Ook satellieten hadden iets kunnen waarnemen ondanks de bewolking die dag; er had tenslotte een grote ramp plaatsgevonden.

Nu de terugreis: Volgens het JIT verliep die via een route 90 kilometer langer dan de kortste route. Waarom zo'n omweg? Het transport zou vroeg in de ochtend zijn gefilmd in Loegansk met slechts drie raketten op de Boek Telar, weer door een anonieme filmer in abominabele resolutie zonder verdere gegevens. Daarbij is op de beelden brandende straatverlichting te zien hoewel Loegansk die ochtend praktisch geheel zonder elektriciteit zat.

In een van de door de Oekraïense geheime dienst SBU afgetapte telefoongesprekken – waarvan later is vastgesteld dat ze voor een deel gemanipuleerd zijn – vraagt een rebel om kwart over 7 in de ochtend: 'waar is het voertuig nu?' Antwoord: 'Het voertuig is al geruime tijd in Rusland'. Maar als de Boek om 4.50 uur 's ochtends in Loegansk was, zoals het JIT beweert, en daarna nog de hele route terug naar de Russische grens moest afleggen, hoe kan hij dan om 7.15 uur al 'geruime tijd' in Rusland zijn? Over welk voertuig gaat het hier eigenlijk?

ONDERZOEK

Speurtocht naar bewijzen?

Het JIT heeft een vreemde voorkeur getoond voor foto's waarvan de herkomst op zijn minst twijfelachtig is. Hector Reban kwam na grondig onderzoek tot de conclusie dat praktisch alles afkomstig was van een kleine groep *info warriors* die voor de SBU werkten. Met dat materiaal en (vaak gemanipuleerde) telefoontaps reconstrueerde het JIT het verhaal van de Russische Boek. Dat verhaal was in eerste instantie door de SBU aangeleverd en werd door Bellingcat nog eens dunnetjes naverteld. Andere sporen werden niet gevolgd.

Zo werd geen tijd verspild aan de piloot Vladislav Volosjin, die volgens een naar Rusland uitgeweken monteur op 17 juli van zijn basis was vertrokken met nog twee Su-25 straalvliegtuigen. Hij kwam alleen terug, zonder de boordwapens waarmee hij was opgestegen, en de monteur hoorde hem zeggen 'het was 't verkeerde vliegtuig'. Zelf beweerde Volosjin achteraf dat dit incident enkele dagen later zou hebben plaatsgevonden, maar intussen kreeg hij op 19 juli een medaille voor grote moed opgespeld door president Porosjenko. Was dat omdat hij niet gevlogen had?

Er is een theorie dat de twee andere Su-25's Georgische toestellen waren, die de dag tevoren op het vliegveld van Dnipropetrovsk waren gesignaleerd maar niet meer zijn teruggezien. Het zou dan om een verbeterde versie van de jagers gaan, aangepast in Georgië door het Israëlische bedrijf Elbit Systems. Hiermee konden ze mét een drukcabine en moderne apparatuur hoger vliegen; ook waren ze bewapend met Israëlische Pythonraketten.

Hoe het ook zij, alle redenen voor het JIT om Volosjin, zo niet zelf als dader, dan toch als mogelijke getuige te horen. Dat kon tot maart 2018. Kort nadat hij directeur van het burger-vliegveld Mykolajiv was geworden, overleed hij: Volosjin zou zelfmoord hebben gepleegd. Maar deze doodreden wordt betwist; hij liet een jong gezin achter. Het lijkt erop dat eventuele getuigen er goed aan doen om voorzichtig te zijn.

Dat geldt ook voor de Duitse privédetective Josef Resch, die in zijn memoires overtuigend verslag doet van zijn zoektocht naar een klokkenluider inzake MH17. Resch deed het JIT het aanbod om zijn archief

te overleggen op één voorwaarde, namelijk dat de media daarbij aanwezig zouden zijn. Ook in hem was het JIT echter niet geïnteresseerd. Sterker nog, de aanwezigheid van de pers kon volgens het JIT 'het onderzoek schaden'. Het materiaal dat Resch wilde overhandigen, bevat onder andere de afgeluisterde gesprekken tussen Oekraïense militairen over Poetin die naar verwachting in zijn presidentiële vliegtuig zou overvliegen. Dat vliegtuig zat een uur achter de MH17 maar koos uiteindelijk boven Warschau de noordelijke route. Zou de missie van Volosjin - 'het verkeerde vliegtuig' - hiermee te maken hebben gehad?

Onderzoeker Max van der Werff, die zelf ter plekke getuigen van het Boektransport is gaan zoeken, kon ook niemand vinden die op 17 juli de Volvo-dieplader had zien voorbijkomen of erover had gehoord.

Zowel het een als het ander kan een dood spoor zijn geweest. Maar kon het JIT zich de luxe permitteren om er niet iemand op af te sturen of een pakketje aan te pakken - was hun overige bewijs zo solide dat verdere navraag niet nodig was?

Integendeel. Om ons tot één voorbeeld te beperken, op de JIT-persconferentie op 19 juni 2019 werd rebellencommandant Igor 'Strelkov' Girkin aangeklaagd voor moord. De aanklacht is gebaseerd op een door de SBU afgeluisterd gesprek op 8 juni 2014 tussen Strelkov en Sergej Aksjonov, de Russische commandant op de Krim. Daarin vraagt Strelkov

dringend om versterkingen, onder andere om zich te verdedigen tegen aanhoudende luchtaanvallen.

Noemenswaardige versterking bleef echter uit; de rebellen moesten een maand later (op 5 juli 2014) de stad Slovjansk prijsgeven. Ook op de fatale 17e juli waren ze nog steeds zwaar in het defensief. De Nederlandse inlichtingendiensten zouden later rapporteren dat er op die dag geen Boeks in handen van de rebellen waren. Pas in augustus zouden de rebellen weer terrein heroveren, toen er Russische commando's te hulp waren geschoten die de Oekraïense troepen een zware slag toebrachten. Strelkov was toen al opgestapt en woonde weer in Rusland.

Einde oefening

Het Joint Investigation Team was op het tijdstip van de persconferentie van 19 juni 2019 in feite gestrand. Teamlid Maleisië kon zich immers niet verenigen met de daar bekendgemaakte aanklacht tegen Rusland. Aangezien België, eveneens lid, er overwegend het zwijgen toedeed, was het niet verwonderlijk dat het alleen Nederland en Australië waren die Rusland in staat van beschuldiging stelden. Steun van Oekraïne, de joker in het JIT, zou de zaak alleen maar zwakker maken.

Wat er van het JIT over was mag blijken uit het schrijven van Fred Westerbeke aan het kantoor van de Oekraïense openbare aanklager op 30 augustus 2019, waarvan de volledige versie door *BonanzaLeaks* openbaar is gemaakt. In die brief deelt Westerbeke mee dat Vladimir Tsemach, die zich op dat moment in detentie zou bevinden in Oekraïne, door het Nederlandse Openbaar Ministerie inmiddels als verdachte inzake MH17 werd beschouwd. (Tsemach was eerder door Oekraïne ontvoerd uit rebelleengebied, ondervraagd en gemarteld. Uiteindelijk werd hij bij een gevangenenruil vrijgelaten. In een interview vertelde hij dat hem een huis in Nederland was aangeboden als hij zou samenwerken met de Nederlandse autoriteiten.)

Nederland wilde hem dus heel graag hebben, maar opmerkelijk aan Westerbeke's brief van 30 augustus is dat hij zijn Oekraïense collega hierin vraagt deze informatie (dat Tsemach nu verdachte is) niet met andere leden van het JIT te delen. Het is wel

duidelijk dat het JIT op dat moment had opgehouden te functioneren als collegiale instantie. Gestrand dus.

Het antwoord kwam op 14 november vorig jaar, toen er namens het JIT een getuigenoproep werd gedaan. Wie kon er informatie verschaffen 'over individuen binnen de militaire en bestuurlijke hiërarchie die het neerschieten van de MH17 met een Boek Telar in Oost-Oekraïne mogelijk maakten'. In het bijzonder was men geïnteresseerd in 'de rol die Russische regeringsfunctionarissen zouden kunnen hebben gespeeld'. Helemaal geslaagd bleek het JIT dus niet te zijn geweest; het onderzoek bleek immers

Maleisië kon zich niet verenigen met de aanklacht tegen Rusland. België, eveneens lid, deed er overwegend het zwijgen toed. Alleen Nederland en Australië stelden Rusland in staat van beschuldiging. Steun van Oekraïne, de joker in het JIT, zou de zaak alleen maar zwakker maken.

niet geheel afgerond te zijn.

Op 14 november 2019 openbaarde het JIT eveneens topgeheime telefoontaps van de uren en dagen na het neerhalen van het vliegtuig. De journalist John Helmer schreef daarover dat er in de taps niets is te vinden dat duidt op een rol van de rebellen of de Russen inzake MH17. In niet één tap wordt de MH17, Boeing, Boek of crash genoemd. En toch zouden de lijnen na zo'n dramatische ontwikkeling roodgloeiend hebben moeten staan, indien zoals het JIT eerder had beweerd, de opdracht en de raket uit Rusland afkomstig waren geweest.

Dat was dus kennelijk niet zo. ◀

Bellingcat - vernieuwend onderzoek of geen onderzoek?

Het JIT baseert zijn bevindingen op twee bronnen, de Oekraïense inlichtingendienst SBU en het onderzoekscollectief Bellingcat. Zo'n prominente plek in zo'n belangrijk onderzoek vraagt om kwalificaties. Wie of wat is Bellingcat?

De organisatie is terug te voeren op een Britse, werkloze blogger die begon te speuren naar oorlogsmisdaden in Syrië. Niet naar alle oorlogsmisdaden, maar alleen naar die, die volgens hem werden gepleegd in naam van de Syrische regering. Enkele dagen voor het neerstorten van MH17 richtte hij "Bellingcat" op en veranderde hij zijn naam. Brown Moses heette nu Eliot Higgins.

Eliot Higgins wist vervolgens precies de foto's en filmbeelden op internet te vinden, die pasten bij het verhaal dat de NOS negentien minuten na de vliegcrash al wist te vertellen: MH17 was neergeschoten door een BUK-raket, geleverd door de Russische president Poetin. Tezelfdertijd vond in Oekraïne nog een massamoord plaats, toen gewapende hooligans een groep vreedzame demonstranten het vakbondsgebouw van Odessa binnen joegen en 49 van hen levend verbrandden. Helaas heeft Bellingcat daar nooit beelden van kunnen vinden.

De organisatie beschikt over een fors budget. Hoe fors weten we niet, omdat het financieel verslag van Bellingcat niet deugt. Zo worden er in de boeken van de sponsoren heel andere bedragen genoemd dan die de sponsoren zelf opgeven. En u weet: een boekhouding klopt of tot op de laatste cent, of hij klopt niet.

We weten sinds een paar maanden, dat Bellingcat loog over de chloorgasaanval door Syrische regeringstroepen in Douma van 2018. Toch heeft Bellingcat tot op de dag van vandaag die leugens niet erkend. We weten sinds twee weken van de MIVD dat de MH17 buiten het bereik vloog van alle Oekraïense en Russische luchtafweer. Desondanks is Bellingcat zonder enige kwalificatie op opsporingsgebied nog steeds hofleverancier van het Nederlandse Ministerie van Justitie en Veiligheid.

Dat wordt dus nog wat met die MH17-rechtszaak. Eén ding is wel duidelijk: van Bellingcat hoeft u voorlopig niets, maar dan ook helemaal niets, serieus te nemen.

NIEUWE KOUDE OORLOG

Hoe krijg je de publieke opinie mee in de nieuwe Koude Oorlog?

‘DE RUSSEN’ ZIJN TERUG

Kees van der Pijl

In de Verenigde Staten en Europa hebben we sinds een aantal jaren in de NAVO en EU te maken met een anti-Rusland-campagne. Deze is alleen te vergelijken met de heftigste fasen van de koude oorlog met de Sovjet-Unie. Dan denk je aan het begin van de jaren 50, of aan de campagne tegen het ‘Rijk van het Kwaad’, gelanceerd door de Amerikaanse president Ronald Reagan.

Zo’n klimaat in de publieke opinie ontstaat niet vanzelf. Daar is hard aan gewerkt, en het lijkt erop dat de Britse militaire inlichtingendienst en andere legeronderdelen die met psychologische oorlogvoering zijn belast, daarin een belangrijke rol hebben gespeeld als aangevers. Tot in Nederland toe.

Het ‘Integrity Initiative’

Eind 2018 werd onthuld dat het Britse ministerie van buitenlandse zaken een geheim desinformatieprogramma runde, het ‘Integrity Initiative’.^[*] De term suggereert het tegendeel van wat deze instantie doet: het is niet bedoeld om de Westerse informatievoorziening vrij te houden van buitenlandse desinformatie, maar die zelf te leveren.

Het desbetreffende programma werd gelanceerd vanuit een ‘Institute for Statecraft’ [staatsmanskunst, red.].

Doel van het ‘Institute for Statecraft’ en het ‘Integrity Initiative’ is om onder journalisten, wetenschappers en anderen die iets met propaganda te maken hebben, groepen samen te stellen, die in de politiek en in de strijdkrachten nationale steunpunten vormen die een negatieve kijk op Rusland kunnen verbreiden.

Het instituut is niet gevestigd in een vervallen fabrieksgebouw in Schotland zoals aangegeven op de website, maar heeft zijn hoofdkwartier in het hart van Londen, op Temple Place nummer 2. Het was opgezet in 2006 door personages die allen iets te maken hadden met de Britse militaire inlichtingendienst. De meeste werknemers die uiteindelijk bij het Integrity Initiative betrokken zijn, komen eveneens uit die militaire inlichtin-

genhoek, waaronder officieren met een achtergrond in psychologische oorlogvoering en propaganda.

Doel van het ‘Institute for Statecraft’ en het ‘Integrity Initiative’ is om onder journalisten, wetenschappers en anderen die iets met propaganda te maken hebben, groepen samen te stellen, die in de politiek en in de strijdkrachten nationale steunpunten vormen die een negatieve kijk op Rusland kunnen verbreiden. Tweede doelstelling was het identificeren en publiekelijk ontmaskeren van veiligheidsrisico’s in de relatie met Moskou. Donald Trump werd als zo’n risico afgeschilderd en totdat hij ontmaskerd werd als ‘antisemit’, ook Jeremy Corbyn, de inmiddels afgeleverde Britse Labourleider. Maar ook personages van lokale betekenis – zoals een tv-presentator in Servië, een redacteur in Spanje enzovoort – zijn doelwit van het Integrity Initiative geweest.

Het Integrity Initiative staat onder leiding van Chris N. Donnelly, een voormalige Britse inlichtingsofficier die ook het Litouwse ministerie van defensie adviseert en al betrokken was bij het opzetten van het Institute for Statecraft. Zijn taakstelling is om anti-Russische propaganda in de Westerse media in te voeren, iets waar hij al actief mee was in de koude oorlog met de Sovjet-Unie.

De ‘Gerasimovdoctrine’

Een van Donnelly’s succesvolste primeurs was een stuk van Mark Galeot-

Wie nu nóg geen geloof hechtte aan de kwaadwillige intenties van ‘de Russen’, kan immers voortaan als slachtoffer van Russische desinformatie worden ontmaskerd, dan wel als samenzweringsdenker.

ti, een aan het Institute for Statecraft verbonden journalist. In februari 2013 had de chef van de Russische generale staf, generaal Valery Gerasimov, een rapport gepubliceerd waarin hij waarschuwde dat het Westen tot een nieuwe vorm van oorlogvoering was overgegaan, waarbij propaganda, de inzet van lokale ‘krijgsheren’ en eigen militaire operaties tot één geheel waren samengevoegd.

Galeotti draaide dit eenvoudig om

door te beweren dat Gerasimov niet gewaarschuwd had voor deze Westerse strategie, maar had voorgesteld zelf zo’n mix te gebruiken om de invloed van Rusland te vergroten. Zo was de ‘Gerasimovdoctrine’ geboren, een doctrine van ‘hybride oorlogvoering’ volgens Galeotti. Veel van de huidige consternatie in NAVO- en EU-landen over Russische desinformatie gaat terug op deze omdraaiing van de feiten. ‘Moskou’ was erop uit ‘onze’ democratie te ondermijnen door het Westen te bestoken met desinformatie (fake news) waartoe complete trollenfabrieken (troll farms) werden ingezet, soms zelfs van meerdere verdiepingen!

Dat was natuurlijk een hele opluchting, want zo kwamen de onthullingen van Wikileaks en Edward Snowden in een ander licht te staan. Dat de hele wereld – vriend en vijand – wordt afgeluisterd door de Amerikaanse NSA en verwante inlichtingendiensten zoals de Britse GCHQ, tot aan de telefoon van kanselier Merkel toe, werd zo achteraf gelegitimeerd. Wie nu nóg geen geloof hechtte aan de kwaadwillige intenties van ‘de Russen’, kan immers voortaan als slachtoffer van Russische desinformatie worden ontmaskerd, dan wel als samenzweringsdenker. Dat etiket wordt geplakt op eenieder die twijfelt aan de officiële lezing van dramatische gebeurtenissen waarmee direct of indirect oorlog mogelijk wordt gemaakt: de moord op Kennedy die de Vietnamoorlog inleidde, 9/11 die

NIEUWE KOUDE OORLOG

de oorlog met de islam initieerde, en MH17 die leidde tot de anti-Russische draai van het Westen.

International netwerk

Het bestaan van het Integrity Initiative en het Institute for Statecraft werd bekend doordat Anonymous documenten hierover had gehackt. Daarin staat wie er de financiers van zijn, buiten het Britse ministerie van buitenlandse zaken dat driekwart van het budget fourneert. De rest is afkomstig van het Amerikaanse State Department [*ministerie van buitenlandse zaken, red.*], de NAVO, het Litouwse ministerie van defensie en Facebook. Ook wordt het Integrity Initiative financieel gesteund door de Smith Richardson Foundation, die ook het aan de NAVO gelieerde International Institute for Strategic Studies subsidieert. Die laatste instelling heeft eveneens haar hoofdkwartier op Temple Place, twee deuren naast het Institute for Statecraft.

Het Integrity Initiative werkt samen

De 'moordaanslag' op Skripal en zijn dochter met novitsjok – het gevaarlijkste Russische strijdgas dat er bestaat maar dat die dag kennelijk niet goed werkte – was aanleiding voor een reeks NAVO-landen waaronder Nederland om honderden Russische diplomaten uit te zetten.

met de Public Diplomacy Division in het NAVO-hoofdkwartier in Brussel. In diezelfde stad is er een nauwe band met het Instituut voor Europese Studies aan de Vrije Universiteit (VUB-IES), dat weer een heel netwerk van partnerinstellingen heeft die op hun beurt directe toegang hebben tot de defensie ministeries in de verschillende landen. Een van de gehackte documenten noemt VUB-IES als tussenschakel tussen het Integrity Initiative en verschillende EU-instellingen zoals het 'Disinfo Lab' en het Europese Parlement. Daarnaast ondersteunt VUB-IES ook de samenwerking met het NAVO-hoofdkwartier, met de Internationale confederatie van reserveofficieren van de NAVO, alsmede met de Parlementaire Assemblee en andere organen van de Atlantische samenwerking. Ten slotte is VUB-IES een schakel met een reeks vooraanstaande denktanks zoals Egmont, Chatham House en het Nederlandse Clingendael.

De Verenigde Staten nemen natuurlijk een bijzondere plaats in. Om de anti-Russische stemming er daar goed in te krijgen verzekerde het Integrity Initiative zich van de diensten van John Rendon, die zichzelf aanprijst als specialist van de informatieoorlog (hij wordt wel gezien als de man die de Irakoorlog verkocht aan het grote publiek in de VS). Rendons taak was het om een nieuwe generatie Ruslandkenners, ofwel krenmlinologen, in het leven te roepen.

Dat hoefde hij niet alleen te doen. Een tweede belangrijke figuur is Joel Harding, voormalig officier van de Amerikaanse *Special forces*. Hij werd in 2012, nog onder Hilary Clinton, in het State Department tewerkgesteld om een 'Ruslandverhaal' in omloop te brengen waarvan het heel moeilijk zou zijn af te wijken. Inzet voor Harding is het controleren van alle informatie waar mensen toegang toe hebben, ook op sociale media, en wel in iedere regio die van belang kan zijn. Oekraïne, waar twee jaar later de anti-Russische coup zou plaatsvinden, was Hardings voornaamste aandachtsgedebied. Maar volgens hem zou op den duur ook regime change [*machtswissel, red.*] in Rusland zelf mogelijk worden, ja, 'verwelkomd' worden door ieder nadenkend persoon die het nieuws volgt.

Kurt Volker, de voormalige Amerikaanse speciale afgezant in Oekraïne, stond eveneens in direct contact met het Integrity Initiative, naast denktanks zoals de Atlantic Council, het Center for European Policy Analysis en de FBI. Na het vertrek van Clinton gaf haar opvolger John Kerry opdracht aan het Global Engagement Center – ooit opgezet om het online rekruteren van jihadisten tegen te gaan – om Trump onder vuur te nemen over diens vermeende Russische contacten. Een van de topfiguren van het Global Engagement Center, Todd Leventhal, werd gedetacheerd bij het Institute for Statecraft als lid van het 'Temple Place resident team' in Londen.

Chatham House

Het Londense Chatham House heet officieel het Royal Institute of International Affairs. Naast dat het in het VUB-IES-netwerk zit, is het uitgever van het toonaangevende tijdschrift *International Affairs* en in Engeland zelf de belangrijkste partner van het Institute for Statecraft/Integrity Initiative-complex. Van de zes auteurs van een invloedrijke studie van Chatham House uit 2015, *The Russian Challenge*, staan er vier op de gehackte lijst van het Britse Integrity Initiative-cluster. Een van hen, de voormalige Britse ambassadeur in Moskou Sir Andrew Wood, zou het belastende materiaal over Trump in het zogenaamde Steele-dossier aan een contactpersoon in de VS hebben doorgespeeld. In zijn bijdrage aan *The Russian Challenge* behandelt Wood de vooruitzichten voor *regime change* in Moskou.

De opsteller van het naar hem vernoemde dossier, Christopher Steele, was zelf als agent van de Britse inlichtingendienst MI6 in Moskou gestationeerd geweest. Inmiddels werkt hij voor Orbis Business Intelligence, een privé-inlichtingendienst. Zijn collega daar is ene Pablo Miller, eveneens voormalig MI6-agent die bovendien als *handler* [*spionnenmanager, red.*] de verantwoordelijkheid had voor de met Engeland geruilde Russische dubbelagent Sergej Skripal. De 'moordaanslag' op Skripal en zijn dochter met novitsjok – het gevaarlijkste Russische strijdgas dat er bestaat maar dat die dag kennelijk niet goed werkte – was aanleiding voor een reeks NAVO-landen waaronder Nederland om honderden Russische diplomaten uit te zetten.

Van de Skripals is nooit meer iets vernomen en de kranten en tv-kanalen die in koor hadden gemeld dat er 'voor het eerst sinds de oorlog strijdgas in Europa was gebruikt' waren daarin klaarblijkelijk ook niet meer geïnteresseerd. De bedoeling van het 'Ruslandverhaal' is ook dat het heel moeilijk is ervan af te wijken. De Skripalzaak wordt in de Integrity Initiative-documenten overigens gezien als een voorbeeld van hoe de

Gerasimovdoctrine werkt; ook MH17 wordt als veelzeggend voorbeeld aangehaald.

Uit beide zaken wordt ten overvloede duidelijk dat de media als geheel niet meer afwijken van de officiële lezing van een gebeurtenis, hoe onwaarschijnlijk ook. Ook de achterdeur van de informatievoorziening wordt bewaakt: het Integrity Initiative heeft een aantal socialemediapartners zoals BuzzFeed, Irex, Detector Media en Bellingcat, om er maar enkele te noemen. Een groeiend segment van de publieke opinie verwacht uit die hoek immers te horen wat er écht aan de hand is.

Bellingcat

Door zich steeds afhankelijker te maken van Bellingcat is het strafrechtelijk MH17-onderzoek door het Joint Investigation Team (JIT) in feite ook in de werkingssfeer van het Integrity Initiative beland. De 'burgerjournalisten' van het Britse onderzoekscollectief hebben tot nu toe weinig

De 'burgerjournalisten' van het Britse onderzoekscollectief hebben tot nu toe weinig anders gedaan dan doorgeven wat de NAVO (via de Atlantic Council) en de Oekraïense geheime dienst SBU over MH17 te zeggen hebben. De gangbare media citeren dan Bellingcat weer alsof het om echt nieuws zou gaan.

anders gedaan dan doorgeven wat de NAVO (via de Atlantic Council) en de Oekraïense geheime dienst SBU over MH17 te zeggen hebben. De gangbare media citeren dan Bellingcat weer alsof het om echt nieuws zou gaan. Je zou bijna verwachten dat oprichter Elliott Higgins inmiddels wel vergeten zou zijn, nu door klokkenluiders in de Organisatie voor het Verbod op Chemische Wapens (OPCW) is onthuld dat de gasaanval in Douma, een voorstad van Damascus, in scène was gezet. Maar volgens Higgins was de aanval het werk van het Assad-regime en er volgde ook een Amerikaans-Britse-Franse aanval met kruisraketten op Syrische doelen. Tot nu toe is Higgins met zijn verzinsels weggekomen.

De methode van Bellingcat, waarmee Higgins online kwam op 15 juli 2014, twee dagen voor de ramp met MH17, bestaat in het oppikken van beelden en berichten van internet (*open source intelligence*) en daar een verbindend verhaal op te plakken. Dat verhaal blijkt dan weer prachtig te sporen met het officiële verhaal. Niet alleen de media (en het JIT) nemen dit dan weer over, maar ook wordt het teruggekoppeld naar wetenschap of wat daarvoor moet doorgaan. Zo is in *International Affairs* in 2018 een onderzoek gepubliceerd naar Russische desinformatie over MH17, via Twitter. Het onderzoek, gefinancierd door de Europese Onderzoeksraad (EU-afkorting: ERC) en de Carlsbergstichting, heeft zich ook gebogen over

de krachten die zich te weer stellen tegen de Russen. En wie blijkt daarin tot ons aller verrassing de heldenrol te vervullen: Higgins/Bellingcat.

CDA-Kamerlid Pieter Omtzigt, die van de regering-Rutte openheid van zaken verlangde zonder bij mijn weten af te wijken van de officiële lezing inzake MH17, wordt brutaalweg aan de kant van de 'desinformatie' geplaatst. Eind 2017 werd hij door *NRC Handelsblad* aangepakt over een SMS waarin hij een Oekraïner aanspoort zijn getuigenis wat bondiger te maken. Vervolgens werd Omtzigt door het CDA van het onderwerp afgehaald. Een andere leverancier van 'desinformatie' zou volgens dit onderzoek Max van der Werff zijn. Hij maakte met Jana Jerlasjova de onthullende documentaire *MH17: Call for Justice*, die inmiddels door meer dan een kwart miljoen mensen is bekeken. Op de Oekraïense website Myrotvoretz ('Vredesstichter') prijkt Van der Werff's naam sindsdien op een nationalistische lijst van vijanden, waarvan er al enkelen zijn vermoord.

De ERC-onderzoekers stellen overigens dat inlichtingendiensten zich nogal eens hebben voorgedaan als gewone burgers om zo de geloofwaardigheid te krijgen die ze zelf niet meer hebben. Kennelijk is het niet bij hen opgekomen dat de 'burgerjournalisten' van Bellingcat daarvan nu net het levende voorbeeld zijn. Niet alleen zijn de banden goed gedocumenteerd die Bellingcat heeft met de Atlantic Council, dat inzake 'Russische desinformatie' een eigen stal schrijvers in het veld brengt. Maar dan nog: waarom wordt Bellingcat met name in Nederland als een orakel vereerd en bedolven onder prijzen en subsidies van de PostcodeLoterij, van PAX enzovoort? En dat terwijl een andere 'burger-journalist', maar dan één die de misdaden van het Westen in de openbaarheid heeft gebracht, Julian Assange, nog steeds in een Britse gevangenis wacht op een besluit tot uitlevering aan de VS.

Nederland is niet alleen de thuis haven van Bellingcat geworden, compleet met cursussen voor journalisten en samenwerking met de Universiteit Leiden, onze regering heeft ook een eigen anti-Russische propaganda-instelling in het leven geroepen, Raam op Rusland, die eveneens met Leiden samenwerkt (om studenten Slavistiek op het goede spoor te houden?). Ook Raam op Rusland is ingebed in het Institute for Statecraft/Integrity Initiative-netwerk. Op de Raam-website verscheen op 1 november 2019 een wel heel uitzonderlijk kinderachtig stuk van Mark Galeotti, uitvinder van de Gerasimovdoctrine, waarin wordt beweerd dat Poetin weinig voorstelde toen hij nog agent van de KGB was. Omdat een aantal medewerkers van Raam op Rusland oud-Moskou-correspondent is van *NRC* (zoals Hubert Smeets) en andere media, is de toegang tot de kolommen die ze vroeger in dienstverband vulden geen probleem.

Het is ook nog steeds hetzelfde verhaal: 'De Russen komen eraan!' ◀

[*] Dit artikel steunt op een aantal bronnen, met name: Paul McKeigue e.a., 'Briefing Note on the Integrity Initiative'. *Working Group on Syria Propaganda and Media*, 21 december 2018. Zie: syriapropagandamedia.org/working-papers/briefing-note-on-the-integrity-initiative (laatst bezocht op 24 oktober 2019). Andere bronnen zijn te vinden in 'The Coming Trial of the MH17 Suspects. A Piece of Political Theatre?', deel van het anti-JIT-dossier met Hector Reban en Max van der Werff.

COLOFON

De Andere Krant

www.deanderekrant.nl
info@deanderekrant.nl
facebook.com/deanderekrant

Aan deze editie werkten mee

Sander Compagner
 Eric van de Beek
 Kees van der Pijl
 Karel van Wolferen
 Edwin Giltay
 Madeleine Klinkhamer
 Lietje Perizonius

Vormgeving

Sylvia Carrilho

Verspreiding

Neem contact op via
distributie@deanderekrant.nl

Donaties

Meer informatie te vinden op
www.deanderekrant.nl

Disclaimer

Het copyright van de artikelen rust bij de auteurs zelf. Het copyright voor de overige inhoud ligt bij *De Andere Krant*.

De Andere Krant

Deze editie over de MH17 is de vijfde uitgave van *De Andere Krant*. Eerdere edities over Rusland, het financieel systeem, 911 en gezondheid zijn te bestellen via onze website. *De Andere Krant* is een burgerinitiatief zonder winstoogmerk. Alle (financiële) hulp kunnen we heel goed gebruiken om regelmatig te kunnen publiceren. Meer informatie is te vinden op www.deanderekrant.nl

BOEK + FILM

Kees van der Pijl,
Flight MH17, Ukraine and the New Cold War

Dit is het eerste wetenschappelijk werk over de burgeroorlog in Oekraïne en het neerhalen van de MH17. De westerse consensus rond deze gebeurtenissen trotserend, biedt politicoloog Kees van der Pijl een grondige analyse die de nadruk legt op de geopolitieke en economische achtergronden van de verwijdering tussen het Westen en Rusland. Ook de strijd om de Europese energievoorziening wordt uitgediept. Onmisbaar voor iedereen met interesse in Oost-West-betrekkingen.

Joost Niemöller,
MH17: De doofpotdeal

De Russen dragen materiaal aan dat suggereert dat Oekraïne de crash heeft veroorzaakt. Anderzijds gaan de EU-landen en de Verenigde Staten ervan uit dat separatisten in Oost-Oekraïne de Boeing – al dan niet per ongeluk – hebben neergeschoten. MH17: De doofpotdeal maakt de tussenbalans op. De opvallendste feiten worden op een rij gezet en de belangrijkste theorieën uit alle kampen worden geëvalueerd. Onderzoeksjournalist Joost Niemöller signaleert verontrustende ontwikkelingen en schetst een wereld waar grote belangen waarheidsvinding in de weg staan, waardoor een 'doofpotdeal' met Oekraïne meer gewicht heeft dan forensisch materiaal.

Oliver Boyd-Barrett,
Western Mainstream Media and the Ukraine Crisis

Dit boek analyseert de hedendaagse propaganda en westerse nieuwsvoorziening over Oekraïne. Het plaatst de crisis in het land in het kader van de beoogde invloed over Eurazië en opgelegde hervormingsprogramma's (de Washington-consensus). Ook worden de westerse mantra's over de redenen om Malaysian Airways-vlucht MH17 neer te schieten onder de loep genomen. Terwijl de focus van het officiële onderzoek en de media ligt bij het aanwijzen van de 'schuldigen', legt Oliver Boyd-Barrett de vinger op de zere plek: de kolossale blunder om het luchtruim open te houden voor burgervluchten boven oorlogsgebied.

Josef Resch,
Gefahr ist mein Beruf

De Duitse privédetective Josef Resch kreeg van een anonieme opdrachtgever een beloning aangeboden van maar liefst 47 miljoen dollar. Taak: betrouwbare informatie aanleveren voor het vinden van de daders van het neerhalen van de MH17. Josef Resch nam deze klus aan, waarna hij zich nooit eerder zó bedreigd voelde. In zijn boek beschrijft hij vele concrete operaties uit zijn werkzame leven.

Bernd Biedermann en Wolfgang Kerner,
Absturz der MH17

Twee experts van militaire raketten – beiden voormalige Oost-Duitse officieren – leggen in dit toegankelijke boekje uit wat de essentiële kenmerken zijn van een raketlancering: hoe is zo'n lancering te herkennen? Doordat bij de MH17-ramp deze kenmerken ontbreken, constateren ze dat het vliegtuig níét door een Bukraket kan zijn neergehaald. Andere scenario's moeten nu eindelijk worden onderzocht – Auf der Suche nach der Wahrheit.

Richard Sakwa,
Frontline Ukraine:

Cui bono? Professor Richard Sakwa analyseert de achtergronden en oorzaken van het Oekraïneconflict in het kader van de vraag wie er beter van wordt. In strijd met de gangbare russofobische versie in de media, portretteert hij Rusland als de benadeelde partij. Daarentegen ziet hij de Oekraïners en hun geldschietters die de macht overnamen met de staatsgreep van 2014, als verantwoordelijk voor het opbreken van een delicate balans. Richard Sakwa onderbouwt zijn inzichten met bewijs dat niet valt te negeren.

Chris de Ploeg,
Oekraïne in het kruisvuur

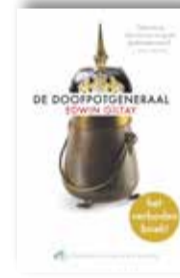
Dit boek onderscheidt zich door zijn zorgvuldige behandeling van de feiten inzake de Oekraïne-crisis, niet onbelangrijk in een tijdperk van propaganda en informatie-oorlogen. Chris de Ploeg bespreekt de Maidan-revolte, het door het Westen gesteunde regime, de reactie van Rusland daarop, de problemen in de Donbass in Oost-Oekraïne en de invloed van extreemrechts. Een gedetailleerde behandeling van de MH17 valt buiten het bestek van het boek. Wel zet Chris de Ploeg kanttekeningen bij het verder in de hoek drijven van Rusland vanwege de MH17-ramp.

Stephen Lendman et al.,
Flashpoint Ukraine

Oekraïne is niet alleen het land waar de MH17 neerstortte. Met de staatsgreep in 2014 kende het ook de belangrijkste geopolitieke crisis sinds de Tweede Wereldoorlog. In barbaarsheid kan de coup immers alleen worden vergeleken met Mussolini's Mars op Rome (1922). Het Oekraïneconflict kan leiden tot een groter regionaal conflict. Of zelfs een derde wereldoorlog. Om dat doemscenario te voorkomen, schreven een aantal experts van wereldklasse dit onmisbare boek.

Edwin Giltay,
De doofpotgeneraal

Voor iedereen die spionage ziet als een ver-van-mijn-bed-show, is De doofpotgeneraal een verrassende eyeopener. Hagenaar Edwin Giltay was tegen zijn zin getuige van een intern conflict binnen de Militaire Inlichtingendienst – uitgevochten op diens kantoor in de polder. De inzet van deze krachtmeting: het beruchte fotorolletje van Srebrenica. Zijn boek hierover biedt een onthutsende inblik in een wereld waar spionage, chantage en de ongeoorloofde inzet van middelen aan de orde van de dag zijn. Een eerder verbod op deze uitgave werd door het gerechtshof van tafel geveegd met het oordeel: 'Er bestaat geen twijfel over de zorgvuldigheid.'

Bonanza Media,
MH17 - Call for Justice

Bijzondere documentaire van onafhankelijke onderzoekers die meerdere malen onderzoek deden op de rampplek. Bevat interviews met onder meer de Maleisische premier Mahathir en zijn landgenoot, een kolonel, die twee dagen na de ramp de zwarte dozen van de neergestorte Boeing ophaalde in Oost-Oekraïne. Ook worden er ooggetuigen, experts en journalisten aan het woord gelaten die een volledig ander verhaal vertellen dan het Joint Investigation Team.

Billy Six,
Info-Krieg um MH17- Trump hat gekniffen!

Trump beloofde als presidentskandidaat de gespannen relatie tussen Washington en Moskou te verbeteren. Ook trok hij het Oekraïens-Nederlandse onderzoek in twijfel naar de MH17-ramp in de Oost-Oekraïense oorlogszone. Toen Trump president werd, drong een groep hoge oud-militairen, advocaten, politicologen en technici – 26 experts uit zeven landen – hem erop aan opdat er een nieuw, onafhankelijk onderzoek komt.

Geïnteresseerd in een van deze boeken? Koop het boek via wereldboeken.nl en steun daarmee De Andere Krant.